

Samleskinnen

Nr. 4/2003 – Årgang 8

Medlemsblad for Rogaland Elektromontørforening

Melkøya. Hammerfest i bakgrunnen. Foto: Statoil.

Kårstø. Foto: Statoil.

***I dette nummer:
Aker Kværner og ABB
OS har vunnet store
anleggskontrakter.***

***Les også om:
Styrekonferanser.
Usaklig oppsigelse.
Organisasjonsdebatten.
Boligbranner.
Halvårsmøtene i
distrikt og fagforening.***

Samleskinnen

Utgitt av:

Rogaland Elektromontørforening

Lagårdsveien 124

4011 Stavanger

Mandag-fredag 08.00-15.30

Tlf. 51 84 04 50

Faks 51 84 04 80

Hjemmeside: www.rele.no

E-post: nekfd7iri@rele.no

Redaktør: Kai Christoffersen

Mobil nr.: 930 22 923

Mail: skinnen@start.no

Redaksjonen: Arbeidsutvalget

Opplag: 2.000

Trykk: Allservice, Stavanger

Telefon:

Stavanger 51 84 04 50

Haugesund 52 71 31 38

Faks:

Stavanger 51 84 04 80

Haugesund 52 71 79 98

Spørsmål vedrørende

on-/offshoreavtalen:

John Helge Kallevik 51 84 04 54

Spørsmål vedrørende

akkordtariffen:

Egil Willy Kristensen 51 84 04 52

Leder:

Øivind Wallentinsen 51 84 04 53

Annonse:

Ta kontakt med Stavangerkontoret.

Deadline:

Nr. 1-2004 = 1. mars.

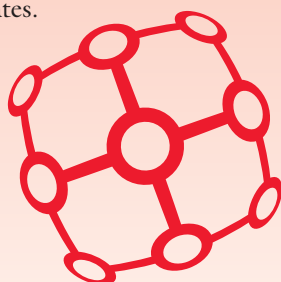
Nr. 2-2004 = 15. mai.

Nr. 3-2004 = 1. september

Nr. 4-2004 = 19. november.

I posten ca. 3 uker etter deadline

Ettertrykk med gjengivelse av kilde tillates.

Siden forrige nr. er det skjedd en hel del. Jeg vil begynne med statsbudsjettet, som er vedtatt etter regjeringen og Arbeiderpartiet ble enige. Selv om det ble en del forbedringer i forhold til foreslått budsjett mener jeg at budsjettet fortsatt ikke er bra. Som eksempel kan neves at karenisdagene til bedriften i forbindelse med permitteringer ble utvidet fra 3 til 10 dager, og muligheten til å permittere inntil 42 uker ble bare videreført frem til sommeren. Konsekvensen av spesielt utvidelsen av karenisdagene vil sannsynligvis være negative, både for at bedriftene antakelig vil velge oppsigelser i stede for permitteringer og mulighetene til rullerende permitteringer blir redusert iom at bedriftene vil få en betydelig økt kostnad. Forslaget om midlertidige ansettelser ble riktignok sendt tilbake til arbeidslivslovutvalget, men jeg mener at konsekvensen av å trekke det ut av utvalget burde vært at det ble parkert for godt. Det som skjer nå er at det i realiteten bare er en utsettelse før det kommer forslag som utvider mulighetene for å ansette midlertidig. Jeg mener også at LO sin håndtering av statsbudsjettet ikke var god. LO burde reagert med generalstreik innretta på en slik måte at en hvilken som helst regjering ikke ville tenkt tanken på å fremma forslag som provoserte fagbevegelsen på den måte som ble gjort denne gangen. I klartekst vil de si at LO skulle overlevert en kravliste over hvilke forslag som skulle vært kasta i papirkurva og hvor budsjettet måtte forbedres. Hvis da ikke regjeringen innfridde disse skulle LO gått ut i generalstreik og ikke gjenopptatt arbeidet før krava var innfridde.

Lederen har Ordet

Utvalget som diskuterer forslag til endring av arbeidsmiljøloven skal etter planen levere sin innstilling i månedsskifte januar/februar. Allerede nå kan jeg si at de forslag til endringer som blir foreslått i sum ikke vil være til det bedre for arbeidstakerne. Utfra de lekkasjene som har vært ser det ikke bra ut. Allerede i formålsparagrafen er det en betydelig svekkelse, i dag står det at lovens målsetning er å sikre/vern og beskytte den enkelte arbeidstaker. I forslag fra utvalget skal både arbeidstakeren, samfunnet og virksomhetenes behov hensyntas. Det sier seg selv at det nødvendigvis må det skape motsetninger og vi vet også at arbeidstakerne ikke er den sterke part utav de tre slik at konsekvensen vil være et dårligere arbeidervern enn vi har i dag. Jeg vil også trekke frem forslag til endring i forbindelse med oppsigelse. Hvis en arbeidstaker blir oppsagt og er uenig i at oppsigelsen er riktig, har vedkommende etter dagens lov rett til å beholde jobben mens rettsvesenet behandler saken. Det er nå forslag om at dette kun skal gjelde til første rettsinstans har avsagt dom. Dvs. at hvis en av partene anker første dom, har ikke den oppsagte rett å forsette i jobben. Det sier seg selv at dette vil forverre muligheten til den enkelt å få prøvet saken for rettsvesenet. Jeg har bare trukket frem 2 eksempler, men det er mange flere. Arbeidet til utvalget baserer seg også på at den nye loven skal tilpasses i forhold til minstestanderen i EU, som betyr en reduksjon av dagens bestemmelser. Jeg vil oppfordre alle til å følge med på det som sies og skrives om den nye arbeidslivsloven fremover. Det er også muligheter for at en del av tariffoppgjøret vil bli brukt til å få tariffesta vilkår som loven gir oss i dag.

Til slutt vil jeg ønske alle en riktig god jul og et riktig godt nyttår.r.

Innhold:

<i>Bilde fra Melkøya og Kårstø</i>	1
<i>Lederen har ordet</i>	2
<i>Redaktørens hjørne</i>	3
<i>Årsmøte i klubbene</i>	4
<i>Nye kontrakter</i>	5
<i>Styrekonferanse i Flekkefjord</i>	6-7
<i>Usaklig oppsigelse</i>	8-9
<i>Landsmøte i Fellesforbundet</i>	10
<i>Kvinner kamp for stemmerett og likerett</i>	11
<i>Kvinnelige elektrikere</i>	12
<i>Har vi bruk</i>	13
<i>Globaliseringskonferanse</i>	14-15
<i>ELBUS</i>	14-15
<i>Organisasjonsprosjektet</i>	16-17
<i>Intervju med Terje Skog</i>	18-19
<i>Leserinnelegg</i>	20
<i>Rep.skap i Distrikt Rogaland</i>	21-22
<i>Dårligere arbeidervern</i>	23-25
<i>Boligbranner</i>	26-27
<i>Oljearbeiderne minst syke</i>	27
<i>Deep Sea Trym som flotell på Ekofisk</i>	28
<i>Europeiske Selskap</i>	29
<i>Jubileumsfest Aker Kværner</i>	30
<i>Utfordring: Edvin J. Habbestad</i>	31
<i>Rep.skap i Rogaland</i>	32
<i>Elektromontørforening</i>	32
<i>Kunngjøring av klubbens årsmøter</i>	32
<i>Gerd Liv Valla</i>	33
<i>ABB OS er solgt</i>	34
<i>Endring av forsikringskont.</i>	34
<i>Akkord</i>	35
<i>En god historie forlenger livet</i>	36
<i>Erindringer landstariffkonf.</i>	37
<i>Samarbeidsavtale Sparebank 1 SR-Bank.</i>	38
<i>ABB OS er solgt</i>	38
<i>I militæret, permittert eller arbeidsledig</i>	38
<i>Kryssord</i>	39
<i>Julehilsen</i>	40

Redaktørens Hjørne

Jeg gleder meg til hvert nummer av Samleskinnen som jeg tar fatt på selv om det i perioder kan være litt tungt og en føler skrivesperren nærmer seg. Bidrag til medlemsbladet er kommet og det er redaksjonen svært glad for. Samleskinnen er en fin måte for organisasjonssekretærene å få ut informasjon på. Her bør utvalgene i fagforeningen bli flinkere. Vårt medlemsblad har god spredning på stoffet og det er fullt av aktuelle saker. I dette nummeret har vi reportasje fra styrekurs konferansene i Flekkefjord. Forhold rundt usaklig oppsigelser og ikke minst litt historie og kvinnelige elektrikere.

Etter gjentatte purringer har redaksjonen tvunget en frivillig til å skrive litt om sine fritidssysler og valget ble Edvin J Habbestad. Med engasjement som både tillitsvalgt og pistolskytter, så burde han ha en arena for å treffe nye venner. Nå hviler det litt press på Edvin sin utfordrer som vi forventer skriver noen linjer om seg selv.

Redaksjonen håper fortsatt at våre mange medlemmer kan Rgi innspill til saker, lover og regler m. m. som de ønsker belyst.

Av større saker som er under arbeid så må forbundets organisasjons debatt nevnes. Papirene er sendt ut til de fleste tillitsvalgte og selv om det kan være vanskelig å arbeide med slike saker, så håper vi at klubbene og tillitsvalgte prioriterer dette arbeidet. Det er svært viktig at signalene fra medlemmer og klubbene når frem til våre ledere i forbundet.

Nå er det også tid for innkallinger til årsmøte i klubbene. Og vi håper dere bruker huskelisten vi har laget slik at det skal være enklere å forholde seg til frister og det arbeidet som skal gjøres. Om noen ønsker besøk av organisasjonssekretærene så gi melding om dette så tidlig som mulig, da det fort kan bli møte kollisjoner med alle årsmøtene i februar måned. Også andre i fagforeningsstyret kan delta på årsmøtet om det er ønskelig.

Nå er det å håpe på en fin jul for alle og selv håper jeg på masse snø, da det blir lysere og ikke minst enklere å holde mine to hvite hunder fortsatt hvite med snø på bakken.

I 2009 er fagforeningen 100 år og arbeidet med jubileet er startet. Det er utpekt et historientvalg bestående av Kai Christoffersen, som skal lede dette arbeidet og organisasjonssekretærene John Helge Kallevik og Egil Willy Kristensen.

Utvalget håper de av dere som har informasjon, historie eller bilder, tar kontakt med oss. Vi håper å få samlet mest mulig informasjon med tanke på en historiebok for fagforeningen.

Årsmøte i klubbene

Det er tid for klubbene å starte arbeidet med å forberede sine årsmøter og vi har her laget en huskeliste for å hjelpe dere som tillitsvalgte med å komme i mål.

1. Årsmøtet skal kunngjøres med minst 6 ukers varsel.
2. Årsmøte skal holdes innen utgangen av februar måned.
3. Foreløpig dagsorden skal gå fram av kunngjøringen.
4. Forslag som ønskes tatt opp i møtet sendes styret senest 4 uker før møtet skal holdes.

5. Den endelige dagsorden med styrets innstilling til alle saker som skal behandles på møtet kunngjøres senest 2 uker før møtet skal holdes.

6. Andre saker enn de som er ført opp kan ikke behandles.

7. Årsmøtet skal:

- behandle klubbens årsberetning
- behandle klubbens reviderte regnskaper
- vedta budsjett
- behandle innkomne forslag

- foreta valg, bla. til klubbstyret og representantskapet i Rogaland Elektromontørforening.

**Aldri punktet eventuelt på-
årsmøtet!**

Straks et valg er foretatt innrapporteres dette til fagforeningen, likeledes meddeles dette i skriftlig form til bedriftens ledelse. Kopi av årsmøte protokoll og regnskaper, samt kopi av årsoppgave fra banken sendes så snart som mulig til fagforeningen, da dette skal være mottatt for utbetaling av klubbtilskudd kan gjøres.

ÅRSBERETNING

Beretning om styrets arbeid og klubbens virksomhet skal før hvert årsmøte utarbeides av sekretæren, av lederen, eller av begge i fellesskap. Den kan omfatte virksomheten i kalenderåret eller i perioden mellom to årsmøter.

Her er en enkel huskeliste til bruk ved skriving av en beretning:

- Oppgave over styremedlemmer og andre tillitsvalgte.
- Der handlingsplaner er et organisasjonsverktøy, bør

vi i innledningen si noe om de mål foreningen har nådd. (Viktig for dere som har vært på styrekurs).

- Antall styremøter, medlemsmøter, fester, stevner og andre arrangementer.
- Hvor mange var til stede?
- Oversikt over innholdet i møtene.
- Medlemstall ved periodens begynnelse, tilgang og frafall i perioden, medlemstall ved periodens slutt.

- Studievirksomheten.
- Oversikt over klubbens økonomiske stilling.
- De viktigste sakene som styret har arbeidet med.

Er det spørsmål eller uavklarte forhold omkring klubbens årsmøter så kontakt fagforeningen ved John Helge Kallevik eller Egil Willy Kristensen. Representanter fra fagforeningen stiller også på klubbens årsmøter og informerer om hva som skjer i fagforeningen og i forbundet om dere ønsker dette

AkerKværner har vunnet Snøhvit kontrakten

Samleskinnen har fått hjelp av tillitsvalgte og medlemmer om fakta opplysninger fra denne nordlige arbeidsplassen.

Brakkeleiren på Melkøya er heilt ny og av topp kvalitet, og den sto ferdig i sommer. I alt er det ni brakkeenheter med 88 soveplasser i hver. Den store kantina har plass til 500 personer samstundes.

Egen pub

I tillegg til Statoil sin velferdsleder er det tilsett to personer som jobber med velferdstiltak i leiren. De har nylig åpnet en pub, der er biljardbord, darts skiver, golfsimulator, solarium og trenings rom med mye nytt og godt treningsutstyr.

Regionsenter i Vest-Finnmark
Hammerfest er regionsenteret i Vest-Finnmark og har kort ba-

neflyplass, sjukehus, høyskole for utdanning av helsepersonell, politikammer, tollvesen, skipskontroll, Fiskeridirektoratet sitt kontrollverk, oljevernberedskap for Vest-Finnmark, distriktsarbeidskontor m.m.

TV Finnmark har også sitt hovedkontor i Hammerfest, det samme har Finnmark Dagblad som er fylkets største avis. For fiske og skipsfart har Hammerfest lenge vært etablert som innfallsporten til Barentshavet, og byen har også fått sin forsyningsbase for Snøhvit og Barentshavet: Polarbase.

Byen har Vest-Finnmarks regionhavn som også har fått status som EU-havn. Det betyr at flåten fra EU-land kan sende fisk og gods over havna til havner i sine respektive hjemland.

Hammerfest er fast stopp for hurtigruta og et nett av hurtig

båter knytter distriktet til denne «riksveg 1» som går fra Bergen til Kirkenes. I tillegg kjem anløp av en rekke store cruiseskip i sommer halvåret.

I dag bur det knapt 10.000 menneske i Hammerfest – verdens nordligste by.

Tidlig på nyåret 2004 starter AkerKværner på sine arbeider med prosessanlegget. Opptrapingen på dette prosjektet skjer i mars/april 2004 med en topp på sommerhalvåret 2004 og 2005. Arbeidet vil være sesongpreget med store bemanninger på sommeren og en nedbemanning på vinteren. På topp kan det være snakk om rundt 200 mann.

For AkerKværner kan det være snakk om å leie et charterfly for transport av personellet til og fra anlegget.

ABB OS vant viktig Kårstø kontrakt

Flere bedrifter ønsket seg denne store kontrakten som ABB vant i konkurranse med bla. AkerKværner og Fabricom.

Kårstø utvidelsesprosjekt (KEP 2005) har to hovedoppgaver, å utvide kapasiteten for prosessering av rikgass og å øke kapasiteten for gjenvinning av etan. Kontrakten omfatter prosjektering, innkjøp, installasjon og testing av elektro- og instrument installasjonene på disse nye anleggene

Commissioning (ferdigstilling) av prosjektet ligger som opsjon i kontrakten.

Kontraktsverdi er i overkant av 120 millioner norske kroner (eks. opsjon).

Arbeidet starter umiddelbart, og er planlagt ferdigstilt i mai 2005.

Det skal installeres ca 325.000 meter kabel og legges ca 37.000 meter med kabelgater. Kontrakten vil sysselsette omkring 250 personer på det

meste. Disse kommer hovedsaklig fra Rogaland og Hordaland, men også fra andre steder i Norge.

Statoil er teknisk driftsansvarlig for Kårstø gassprosesseringsanlegg, og gjennomfører utbyggingsprosjektet KEP 2005 på vegne av Gassco AS, som er operatør for partnerskapet Gassled, som eier anlegget.

Samleskinnen vil komme tilbake med egne reportasjer fra disse

Styrekonferanse i Flekkefjord

Fagforeningen arrangerte styrekonferanse med god deltakelse og godt engasjement, som forhåpentligvis gir klubbene den støtten de trenger for å utvikle egen klubb til å bli enda sterkere og enda bedre!

Av: Kai Christoffersen

Fagforeningen har også tidligere arrangert styrekonferanse hvor hovedmålsettingen er at de tillitsvalgte skal arbeide som klubbstyre og utvikle egne mål og handlingsplaner. For å klare dette arbeidet er det viktig at veilederne bidrar akkurat så mye at klubbstyrene selv begynner å tenke på hva de ønsker med klubben.

Her ligger nok den største utfordringen for mange da en har kommet i et spor som er vanskelig å endre.

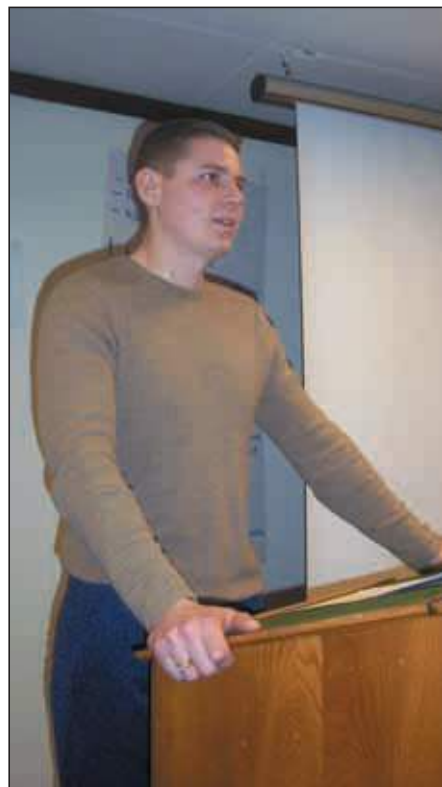
Arbeidsmetoder

To styrekonferanser ble avholdt med 14 dagers mellomrom slik at en tok hensyn til offshorerotasjoner og andre møtekollisjoner.

Like fullt var det klubber som hadde hatt stort behov for å delta

På bildet ser vi fra venstre: Kjetil Bjelland, Glenn Haugland, Kristine Malmin, Heidi Vagle, Johnny Riber og Frank Hegdal.

Talerstolen ble godt brukt under konferansen og her ser vi Jarle Vangsnes.

som glimret med sitt fravær.

I noen klubber hadde ikke klubbleder eller arbeidsutvalget prioritert styrekonferansen og det gjør det vanskelig å arbeide videre med sakene som bla. Handlingsplaner når en er kommet hjem i eget klubbstyre.

Fra deltakernes side var det godt engasjement på begge styrekonferansene, men noen hadde litt problemer med å finne feil og mangler i egen bedrift. Er det da så at de har liten kontakt med medlemmene eller er det fordi de vet at i neste omgang skal de komme med forslag på løsninger og at det arbeidet kan være svært vanskelig? Det viste seg i hvert fall på begge styrekonferansene at de mer nye tillitsvalgte og nystartete klubbene hadde gode mål og prioriteringer på utvikling av egen klubb. De etablerte klubbene var mindre kreative og ut i fra erfaringene de tillitsvalgte skulle hatt, så var det her det manglet på forslag til forbedrin-

ger.

Innholdet på styrekonferansen

Til styrekonferansen var det utarbeidet et hefte på over 70 sider som tok for seg det meste som de tillitsvalgte og klubbene bør ha gode kunnskaper om. Av de viktigste emnene kan nevnes de tillitsvalgtes roller, klubbens årsmøter, styremøter og medlemsmøter. HMS arbeid var også et viktig tema med henvisninger til lovverk og forskjellige informasjon for verneombudene og AMU. Kommunikasjon er viktig og dette ble belyst i flere sammenhenger og det ble brukt tid på tale og debatteknikk.

Eksamen

Hele styrekonferansen bygget seg så opp mot den store eksamen som var gjennomføring av et representantskapsmøte. Da måtte klubbene gjøre det arbeidet som et represen-

tantskap krever, med innsending av saker, bruke talerstolen og gjøre seg kjent med forretningsorden.

For ikke å havne helt på jorden i behandlingen av de forskjellige sakene på representantskapsmøtet måtte vi innføre et nytt begrep: Timeout. På denne måten fikk hele salen forklart hvorfor avstemning av saker må skje i rett rekkefølge. Som blant annet, at ett utsettelses forslag aldri skal utsettes og at en normalt setter de mest ytterliggående forslagene opp mot hverandre.

Klubbstyrekonferanse Flekkefjord 3. nov.- 5. nov. 2003

På vegne av klubbstyret i ABB OS ,vil jeg med denne oppsummering av konferansen bidra med litt stoff til Samleskinnen.

Dag 1.

Deltagerne ankom via felles buss-transport Flekkefjord Maritime Fjordhotell, rett til en smakfull lunch.

Oppstart på ettermiddagen var med en kjempegod orientering om folketrygdens ytelser for oss alle.

Det var en rep.fra SR Bank 1 vest som hadde orienteringen om vår forsikringspakke gjennom EL & IT forbundet sammen med Kåre Gundersen. Senere hadde John Helge Kallevik et grundig og godt innlegg om organisasjonsoppbygging, deretter ble avtaleverket med henblikk på mindre arbeidsoppgaver, utenlandsk arbeidskraft og inn/utleie gjennomgått.

Forhandlingssystemet dvs. tariffsystemet i forbundet, forhandlinger sentralt, streik og lock out ble også grundig belyst.

Forskjellene ved å være omfattet av en tariffavtale og ikke noen tilknytting ble også omtalt,

Det ble lagt fokus på verving av medlemmer og HMS.

Synliggjøre fordelene av å være organisert og å påvirke direkte gjennom samtaler med den enkelte.

HMS ble også tillagt stor vekt i dagens pressa arbeidssituasjon.

Det ble presisert at vi må jobbe med stor tanke på sikkerhet, helse og miljø. På slutten av dagen fikk vi noen oppgaver for gruppearbeid resten av første dag og starten på dag 2, Det gikk på opprettelsen av en handlingsplan for klubbstyrene med disse oppgavene,

Prioritering, målsetting, implementering av egne vedtak og ansvarsforhold innad i styret om fordeling av oppgaver.

Dag 2.

Gruppearbeidet ble drøfta og gjennomgått sammen med kursveilederne. Deretter presenterte Kai Christoffersen sitt innlegg om tale og debatteknikk.

Han snakket om ting man ikke bør og ting man kan gjøre fra en talerstol. Det er alltid en bøyg første gang en skal entre en talerstol, det gjelder å innarbeide en trygghet på det.

På ettermiddagen fikk gruppene i oppdrag å utarbeide forslag til rep.skapsmøte som skulle avholdes neste dag. Forslagene måtte leveres på kvelden slik at styret kunne gjøre sine anbefalinger til morgendagens møte.

Dagen sluttet med gruppearbeid som fortsatte neste dag.

Dag 3.

Gjennomgåelsen av utarbeidede handlingsplaner ble gjennomgått først på dagen,

Representantskapsmøtet startet 09.30 presis.

Dette møtet skulle gjennomføres riktig som mulig for å trene opp delegatene.

Møtet skulle ledes med Karsten Bør som dirigent.

Underveis tok veileder Kai time out som han kalte det ,dette for å få møtet inn på rett spor igjen.

Denne seansen syntes vi var veldig nyttig og lærerik.

Det er jo visse kjøreregler for slike ting og det med ting som må gjøres i riktig rekkefølge og at det formelle er i orden.

Jeg tror dette ble oppfattet av alle som et veldig lærerikt punkt på konferansen

Konferansen ble avsluttet med en evaluering av veiledere, temaer, bo fasiliteter, mat og service på hotellet.

Til sist ble vi servert varm lunch, før vi satte oss på bussen tilbake til Stavanger.

Veilederne kunne sine ting godt og var flinke til å få fram sitt budskap, de var som følger: John Helge Kallevik, Kai Christoffersen og Egil Willy Kristensen.

Bekjentskap med nye medlemmer på tvers av klubb og distriktsgrenser anser vi som en av de store gevinstene med slike konferanser, pluss det rent faglige selvfølgelig.

MVH:

Klubbstyret ABB OS

V/ sekretær Knut Håkon Evju

Takk for all hjelp når jeg ble usaklig oppsagt!

Jeg begynte i Unison Elektro i slutten av februar. Jeg gikk fra en stabil jobb i Rønning Elektro til en mer utfordrende jobb i Unison Elektro. Jobben i Unison Elektro var service arbeid. Under prøveperioden på 3 mnd som ble avtalt muntlig forhørte jeg meg om de var fornøyde med det arbeidet som jeg utførte. Alt var da i skjønneste orden. I mai skulle jeg på kurs i Heimevernet i 2 uker. Jeg regnet med at alt var som det skulle da jeg kom tilbake. Men der tok jeg feil. Jeg ble tatt inn på kontoret der de ville ha samtale med meg om hvordan de syntes jeg var. Der ble jeg fortalt at det jeg hadde utført ikke var godt nok. Og at de ikke ville ansette meg etter prøvetiden. Prøvetiden hadde da gått ut, men ble da fortalt at den hadde de forlenget til 6 mnd uten mitt samtykke. Jeg kunne ikke annet enn å presse oppsigelsestiden min opp til 1 måned, mot normalt 2 uker som er normalt innenfor prøvetiden. Alt var i grunnen helt greit helt til dagen før jeg skulle levere inn bilen. Jeg hadde gått to og en halv time før fra jobb for å rydde, vaske og støvsuge bilen. Da jeg kom hjem gikk jeg inn for å hente bøtte og svamp. Da ringte det på døren og jeg gikk for å åpne. Der stod sjefen min og hans medeier og lurte på hva jeg gjorde hjemme. Jeg fortalte dem at jeg skulle reingjøre bilen før den ble levert inn. Dette hadde jeg fått beskjed om å gjøre før den ble levert. Dette skulle visst gjøres i fritiden og ikke i

arbeidstiden fikk jeg til svar. Jeg ble da bedt om å levere inn telefonen og bil nøklene og ble fortalt at arbeidsforholdet ble avsluttet der og da. Å bli ydmyket slik på sin siste arbeidsdag fant jeg meg ikke i. Jeg tok kontakt med Rogaland Elektromontørforening og ble satt i kontakt med John Helge Kallevik som med engang viste interesse for saken min. Det ble kun holdt kontakt med Unison Elektro og meg via fagforeningen. På det tidspunktet hadde jeg ikke motatt noen oppsigelsesbrev og kunne derfor ikke gå til arbeidskontoret for å heve arbeidsledighetstrygd. Etter mye om og men klarte John Helge å få Unison Elektro til å sende meg oppsigelsen. Oppsigelsen var feil dattert og med feil navn. Jeg krevde møte med bedriften hvor jeg ble innkalt til møte på NELFOs sitt kontor i Sandnes.

John Helge representerte meg og daglig leder i NELFO representerte Unison Elektro.

På vegne av meg la John Helge frem mine krav. Det ble blankt avvist. Unison Elektro ville heller prøve saken for retten enn og betale meg det jeg hadde krav på. Så ble det litt diskutering mellom meg og John Helge om hva som var best å gjøre. Vi kom frem til at juristene i LO fikk bestemme om det var en sak som var verdt å ta. Svaret kom ganske raskt at dette var en sak som kunne bli vunnet.

Inni mellom slagene så måtte jo regninger og lån betales. Arbeidsledighetstrygden var ikke av det beste slaget så det endte med at jeg måtte krype til korset og be min mor om penger. Jeg fikk låne litt der til å kunne klare meg en stund. Da lån og regninger var betalt var det ikke så mye igjen, men det holdt da liv i meg. Jeg fikk meg en jobb i et vikarbyrå der lønnen var bedre enn arbeidsledighetstrygd. En dag jeg var på jobb ringte telefonen og John Helge hadde gode nyheter. NHOs advokat hadde nektet å representere Unison Elektro for de mente at de hadde brutt lover og regler. De ble anbefalt å betale kravet vårt og det gjorde de.

Så jeg vil gjerne få takke fagforeningen og John Helge som har hjulpet meg i denne tunge tiden. Uten fagforeningen hadde jeg nok ikke klart dette her. Takk!

Mvh
Kjetil

Oppsigelser i bransjen – Krav til arbeidsavtale

Av John Helge Kallevik

Fra tid til annen får vi inn oppsigelses saker. Her vises det til oppsigelsen til Kjetil.

Ved slike oppsigelser spør vi etter arbeidsavtalen for å se om den er etter lovens bestemmelser og om det er avtalt en prøvetid. I mange av disse sakene mangler arbeidsavtale, og om det er arbeidsavtale er den normalt ikke etter loven.

Arbeidsavtale skal alle ha. Arbeidsgiver skal avtale med tillitsvalgte om innholdet i arbeidsavtalen.

Kort hva arbeidsavtalen skal inneholde:

- Partenes identitet – bedriftens navn, adresse og organisasjonsnummer
- Arbeidsstedet – arbeidsplassen
- Arbeidstakerens tittel – Landsoverenskomstens § 2
- Tidspunkt for ansettelsen

- Lønnsforhold – Her må henvises til tariffavtalen
- Ferie – Her må henvises til tariffavtalen
- Ukentlig og daglig arbeidstid – Her må henvises til tariffavtalen
- Lønnsutbetalinger – Her må henvises til tariffavtalen
- Avtale om bestemt prøvetid – Her må henvises til Arbeidsmiljølovens § 58 punkt 6 og § 63.

I enhver oppsigelse skal det opptas drøfting med den enkelte og de tillitsvalgte. Oppsigelsen skal være skriftlig med de formkrav som er gitt i Arbeidsmiljølovens § 57. Arbeidsmiljølovens § 58 omhandler oppsigelsens lengde.

Mange bedrifter slurver og holder seg ikke til formaliteter verken med ansettelse eller oppsigelse.

For deg som leser dette og ikke har fått arbeidsavtale må ta kontakt med tillits-

valgte. Er det ikke valgte tillitsvalgte på bedriften kan dere ta kontakt med fagforeningen.

Skulle en få oppsigelse har en rett til å kreve møte for å klarere ut om det er gitt en saklig oppsigelse. Da kan medlemmer la seg bistå av en tillitsvalgt eller en representant fra fagforeningen.

I ytterste konsekvens kan en få saken sin prøvd for rettssystemet. Da har en også rett til å stå i arbeid til saken er rettskraftig.

I den aktuelle saken til Kjetil endte saken med forlik. Forliket var både vi og Kjetil fornøyd med. Skulle bare mangle vil nok noen si. Heldigvis slapp Kjetil å gå en lang vei gjennom rettsapparatet, først tingretten og så eventuelt lagretten. Det kunne blitt veldig opprivende. Heldigvis så seiret fornuften da en så innholdet i denne saken.

Vi må anbefale medlemmer og tillitsvalgte å gå igjennom om en har arbeidsavtaler og bli enige om prøvetid. Ikke aksepter muntlige avtaler, prøvetid skal skriftlig avtales.

Landsmøte i Fellesforbundet

Av: Kai Christoffersen

Fellesforbundet arrangerte Landsmøte i Oslo i oktober med svært mange aktuelle saker på dagsorden som også har stor betydning for EL&IT medlemmer og folk flest.

Fellesforbundet holdt Landsmøte på Folkets hus i Oslo fra 11 til 16. oktober som er det 4 ordinære Landsmøte, med 461 delegater, hvorav 61 delegater utgjorde forbundsstyret og representantskapet. Blant delegatene var det bare påmeldt 47 kvinner og den gjennomsnittlige alderen på delegatene var 45,28 år.

Jeg hadde plukket ut mandag den 13. oktober som min dag til å besøke Landsmøtet da de mest spennende sakene sto på dagsorden denne dagen med «det varierende arbeidsliv» og «det seriøse arbeidsliv» som hovedtema. Fellesforbundet hadde et godt apparat for å ivareta besøkende til Landsmøtet, slik at en fikk eget adgangsbevis og ble plassert på tilhørerbenken med god utsikt til Landsmøte salen og egen skjerm for å følge med på det som ble sagt og gjort fra talerstolen.

Til å innlede på disse temaene hadde FF fått Eva Joly som de fleste kjenner som korrupsjonsjeger og som nå er spesialrådgiver i justisdepartementet. I tillegg til Joly var også politidirektør Ingelin Killengreen, sjefen for Arbeidstilsynet, Ivar Leveraas, forsker i FAFO, Line Eldring og skattedirektør Bjarne Hope invitert til å innlede.

Eva Joly tok for seg det samfunnet vi har fått hvor makten

Eva Joly

og pengene følger hverandre hånd i hånd og hvor det lages regler for beskytte ulovligheter – korrupsjon av politikere, som syntes det er stas og flott å få lov å spise middag en gang i året med disse mektige menn. Hun tok for seg ELF skandalen og ENRON som begge viser hvor korrupte systemene er. Eva Joly tok spesielt for seg Berlusconi som er dømt to ganger for økonomisk kriminalitet, men dommen ble opphevet i høyere rett fordi sakene var foreldet. Han var under etterforskning da han ble valgt. Myndighetene var kjent med at han hadde 64 strålselskaper i skatteparadis, at det hadde passert 700 millioner euro gjennom disse selskapene, og at ingen visste riktig hvor pengene kom fra. Likevel ble han valgt, kanskje fordi han var formann i fotballklubben Milan og eier av et medieimperium?

Til slutt var det norske forhold og ressurser til økokrim som ble nevnt og hun advarte forsamlingen mot å tro at Norge var forskånet for denne typen kriminalitet.

Politidirektør Ingelin Killengreen fulgte opp og anbefalte Landsmøte å inngå samarbeid med myndighetene som politiet, arbeidstilsynet og skattedirektoratet for å finne frem til ulovlige forhold.

Resten av dagen ble satt av til debatt og det var mange gode innlegg fra salen som sprikte i alle retninger. Noen representanter ønsket ikke «Lov om allmenngjøring», mens andre var sterkt for. Det samme gjaldt for overgangsregler og andre forhold for å sette begrensninger for arbeidsinnvandring. Det var mange av talerne som ga tydelig uttrykk for at de ønsket utenlandsk arbeidskraft velkommen om de forholdt seg til norske lønns og arbeidsvilkår.

Fellesforbundet hadde satt av kvelden til videre debatt på disse temaene og det var hardt å sitte som tilhører uten å kunne be om ordet, da jeg gjerne hadde hatt et 10 minutters innlegg til saken. Etter nærmere 9 timer på Landsmøte følte jeg at det ikke var spesielt mye nytt i debatten, slik at jeg trakk meg stille ut.

Kvinneres kamp for stemmerett og likerett

Ofte har vi fått en forståelse i Norge at vi var tidlig ute med likestilling og at denne kampen i dag kan avlyses. Vi skal derfor sette søkelyset på både historien og dagens situasjon for kvinner og deres kamp for rettferd.

Ved: Kai Christoffersen

På 1700-tallet ble Suffragett bevegelsen dannet og i 1789 krevde den franske forfatterinnen Marie Olympe de Gouges stemmerett for kvinner.

Tre år senere skrev Mary Wollstonecraft fra England en bok som reiste sterke krav til rett til utdanning og likestilling, og forlangte at det måtte bli slutt på avhengigheten til mannen.

Flere år med markeringer og demonstrasjoner, hvor også kvinnene i sosieteten også engasjerte seg, ga lite resultater. Under 1 verdenskrig fikk kvinnene vist at de dugde, da de måtte overta mange av de oppgavene som mannen hadde hatt både i England, Frankrike og i Tyskland.

I Frankrike og Russland la kvinnene størst vekt på stemmerett og politisk likestilling, mens de tyske og skandinaviske kvinnene også la vekt på sosiale og økonomiske spørsmål.

Det første land i Europa som fikk stemmerett var Finland i 1907. I Norge fikk kvinner adgang til å ta universitetseksamen i 1884 og i samme år ble Norsk Kvinnesaksforening stiftet. Almennelig stemmerett for norske kvinner kom ved kommunevalget som ble gjennomført i 1910 og ved Stortingsvalget i 1913. I Sovjetunionen ble det innført full likestilling for kvinner etter revolusjonen i 1917. Franske kvinner hadde flere tilbakeslag og fikk ikke stemmerett før i 1922. I Sveits og enkelte andre land kjempet kvinnene forgjeves og de var kanskje ikke av de mest aktive heller, slik at i Sveits fikk ikke kvinner stemmerett før i 1971.

Kristiania opplevde en oppsiktsvekkende streik i 1889.

455 kvinner fra Bryn og Grønvold fyrstikkfabrikker la ned arbeidet sitt i samlet flokk. De protesterte mot umenneske-

lige arbeidsvilkår. Etter seks uker måtte de igjen ta opp arbeidet uten å ha fått særlig gjennomslag for sine krav, annet enn bevissthet om at nå må man stå samlet for å kunne bedre sin situasjon.

I 1901 gikk Arbeiderpartiets Kvindeforening (stiftet 1895) sammen med fem kvinnelige fagforeninger og dannet Arbeiderpartiets Kvindeforbund. De fem var: Nydalens kvindelige arbeiderforbund, Kvindelige fyrstikkarbeideres forening, Maskinstrikkernes Forbund, Syerskenes forening og Vask og Rengjøringskvindernes Forening. 260 kvinner meldte seg inn i forbundet på stiftelsesmøtet. Dette forbundet er forløperen til dagens Kvinnebevegelse.

I neste utgave av Samleskinnen skal vi ta et tilbakeblikk på de mest kjente kvinnene i historien.

**Ikke
døm i sinne, sinne går over.
Dommen står fast!**

Kvinnelige elektrikere – Har vi bruk for dem?

Av John Helge Kallevik

I dagens samfunn har en arbeidstaker over lang tid med å likestille kjønnene. Så i 2003 oppdager vi at kvinnelige elektrikere blir spurt om de snart skal ha barn. Dette spørsmålet får de ved jobbintervjuet. Hva blir svaret hvis de svarer «ja jeg skal bare finne den rette først og ønsker meg 3 barn».

Får denne kvinnen jobben? Svaret er jo opplagt med det spørsmålet i jobbintervjuet. Selvfølgelig må denne kvinnen holde unna sannheten og si nei. Dette er dagens virkelighet.

Er alle våre arbeidsgivere slik i Rogaland? Har de slike holdninger eller er det bare et engangstilfelle. Ja la oss håpe det. Grunnen til denne artikkelen er nettopp at det fremkom fra en kvinne at disse holdningene finnes hos en arbeidsgiver nettopp her i Rogaland.

Hva kan vi gjøre med slike holdninger? Vi må nok gå i oss selv alle og si klart i fra om at vi har sviktet kvinnene. Hvor ble det av den store kampen for kvinnelige arbeidstakere inn i mannsdominerte yrker? Gjorde

vi ikke noe med det? Hvor mange ganger har vi ikke hørt «Vi skal ikke ha kvinnelige elektrikere hos oss. Det er for dyrt med eget toalett, egen dusj og egen garderobe.»

Når tok vi opp dette forholdet i egne bedrifter? Dette har jo selvfølgelig nådd ut til ungdommen. «Ikke søk på elektro, de tar ikke inn kvinnelige lærlinger allikevel. Sats heller på andre fag eller yrker.»

Vi har tatt kontakt med klubblleder Heidi Irene Vagle og nestleder Kristine Malmin i Bravida, klubbstyremedlem Rita Pedersen i Aker Kværner Elektro. Heidi har arbeidet 5 år i Bravida, 2 av disse årene som klubblleder, Kristine har vært i Bravida de siste 2 åra og de siste 2 månedene som nestleder i klubben. Rita har vært ansatt i Aker Kværner Elektro siden 1991, hvor hun tok læretiden i Kværner, og fagbrevet i 1994. Hun ble valgt som styremedlem nå i år.

Spørsmål 1: Hva sa arbeidsgiveren til deg da du søkte jobb?

Svar: Heidi: Ble ønsket velkommen uten å ha vært på jobbintervju.

Kristine: Jeg ble godt mottatt og fikk omvisning og fikk tildelt arbeidstøy og verktøy.

Rita: Jeg ble ønsket velkommen uten å ha vært til jobbintervju.

Spørsmål 2: Hvordan har det vært å være kvinne i et så mannsdominert yrke?

Svar: Heidi: Kjempekjekt, noe kan være hardt, men du lærer deg vaner.

Kristine: Veldig greit. Du blir tatt godt vare på, men du kan

komme bort i den «gamle generasjonen».

Rita: Arbeidet er helt topp og jeg blir behandlet bra.

Spørsmål 3: Hvordan og på hvilken måte har arbeidsgiveren lagt forholdene til rette for å ansette kvinner?

Svar: Heidi: Har like forhold som guttene. «Er en av dem».

Kristine: Arbeidsgiveren har ikke lagt forholdene til rette.

Rita: Forholdene i Aker Kværner Elektro er godt lagt til rette for kvinner.

Spørsmål 4: Hva tror du er grunnen til at så få kvinner velger dette yrket? Er det fordi at arbeidsgiveren ikke legger forholdene tilrette?

Svar: Heidi: Vanskeligere å få jobb som kvinne. Hører nok om sjefer som ikke vil ha inn kvinner. Kvinner hører hjemme på kjøkkenet. En del kvinner tror at det ikke passer dem, tvert imot et flott yrke!

Kristine: De sier du må kunne mye matte og fysikk. Arbeidsgiveren er fra den «gamle generasjonen». De har ikke eget toalett og garderobe og mener

Kristine Malmin

Rita Pedersen

Globaliseringskonferanse

Av: Rita Pedersen

Fra torsdag 30. oktober til søndag 2. november gikk konferansen av stabelen på Folkets Hus i Oslo. Konferansen hadde to hovedtemaer krig og kapital, med fokus på utveier for å få en bedre og mer rettferdig verden. Det var over førti forskjellige seminarer og verksteder på bare fire dager, og det var skikkelig vanskelig og velge hvilke en ville gå på. Det var over 150 innledere fra hele verden som fortalte om arbeidet de drev med og hvordan de mente veien videre burde gå. Det var veldig lærerikt og ga deg noe og tenke på også etter at en var kommet hjem. Det var tydelig at temaene er noe som engasjerer mange for det var over 1200 besøkende, både unge og gamle. Det var skikkelig gøy og være der, og jeg gleder meg allerede til neste år.

For fjerde år på rad blir en slik konferanse arrangert av den norske avdelinga av World Social Forum. Den første Globaliseringskonferansen ble arrangert for fire år siden, men første året kun med noen hundre deltakere på det som da het Diakonhjemmets Internasjonale Senter. Årets konferanse er den tredje i Folkets Hus. I år har også organisasjonen «En annen verden er mulig, Nor-

way Social Forum» formelt blitt stiftet.

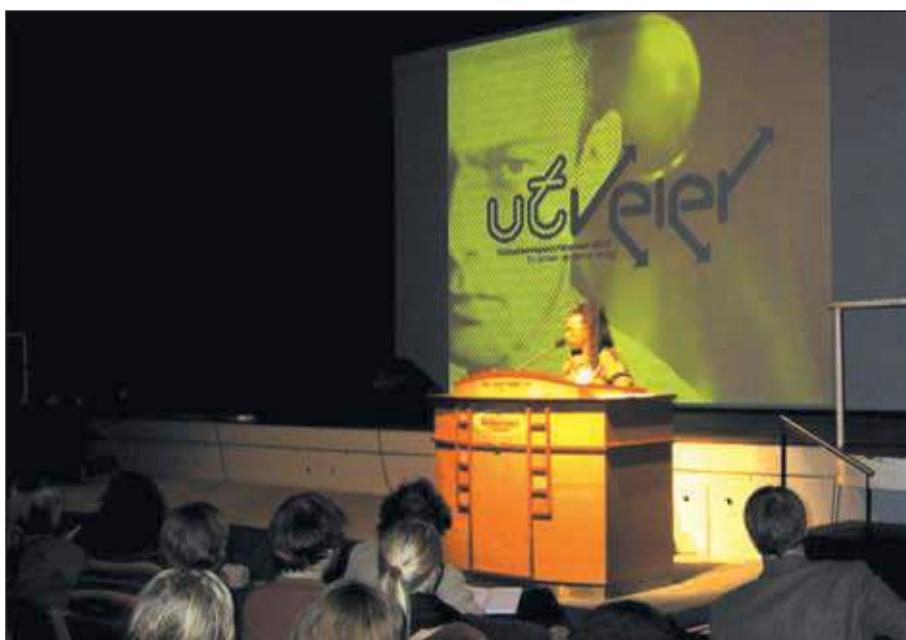
Styrken i bevegelsen er kanskje først og fremst at den har klart å samle en enorm mengde miljøer som representerer motstand mot den rådende økonomiske globaliseringen. Miljøer og organisasjoner som ikke er enige om alt og som jobber på ulikt vis, men som har fått en felles arena. Motstanden kunne fortsatt vært fragmentert, men gjennom å opprette World Social Forum i Porto Alegre, Brasil på samme tid som World Economic Forum ble avholdt, fikk det demokratiske motstykket til pengemakten et ansikt.

En kommende anti globalise-

ringskonferanse er så populær, at arrangørene frykter at de ikke vil ha plass til alle som vil delta.

Arrangørene venter at omtrent 60.000 mennesker kommer for å delta på den andre Verdens Sosiale Forum, som skal foregå mellom 31. januar og 5. februar i byen Porto Alegre. Dette er omtrent tre ganger så mange mennesker som deltok på den første konferansen.

Verdens Sosiale Forum er planlagt å skje samtidig som Verdens Økonomiske Forum i New York, og skal utvikle en alternativ verdensøkonomi som vil minke makten til store aksjeselskap og organisasjoner.

det blir for dyrt å lage dette til. Vi jenter er for «pripne». Min oppfattelse er: Da jeg ved en anledning skulle på jobbintervju ble jeg spurt om jeg hadde barn. Da jeg svarte nei, ble jeg spurt om jeg da snart skulle ha barn. Hva svarer du da? Jeg visste med en gang at denne jobben ikke var min. Andre anled-

ninger får jeg høre at jeg «sier i fra» hvis det er noe, og det vil de ikke ha. Bare noen som gjør jobben sin uten å si noe. Siden jeg ikke heter ARNE eller JOHNNY får jeg ikke ny batteridril, jeg må fikse den gamle.

Rita: Det er ingen oppfordring til jenter for å søke på jobber. Jenter tror det ikke passer

dem og det er fortsatt sett på som rart at kvinner kan være elektriker. Men jeg synes jeg er blitt godt mottatt og ting er lagt til rette for jenter.

Eneste gangen det ikke ble lagt til rette for jenter var når jeg ble utleid til Bravida, der var det verken jentegarderobe eller jentetoalett.

Hva vil vi med ELBUS?

Av John Helge Kallevik

Etterutdanning har vært en viktig sak for medlemmer, til-litsvalgte og forbundet i mange år. Etterutdanning for medlemmene er helt avgjørende for å henge med i den teknologiske utviklingen og læreplanenes utviklingen.

I denne sammenheng var ELBUS, Elektrobransjens Utviklingssenter, satt på dagsorden.

På Landstariffkonferansen i Svolvær ble det satt ned en egen redaksjonskomite for ELBUS. Debatten på dette punktet under Landstariffkonferansen viste klart at forandring måtte til for å nå målet om etterutdanning for medlemmene.

Landstariffkonferansen vedtok blant annet:

«Etableringen av stiftelsen ELBUS mellom EL & IT Forbundet og NELFO har ikke svart til forventningene. Et av målene var å høyne kompetansen for våre medlemmer i bransjen.

Det har dessverre vist seg etter kartlegging, at det er det er lite eller ingen etterutdanning for våre medlemmer.»

På bakgrunn av dette foreslo redaksjonskomiteen at det må gjøres noen grep for at en skal ha flere verktøy for å få etterutdanning ut til medlemmene, med blant annet følgende tiltak:

- ELBUS som redskap for tilrettelegging for etterutdanning
- Styremedlemmene i ELBUS skal komme fra for-handlingsutvalget på Landsoverenskomsten.
- ELBUS skal være et fast punkt i forhandlingsutvalgets møter
- Forhandlingsutvalget skal ha budsjettmessig ansvar overfor ELBUS
- Det bygges opp fond for etterutdanning
- Stipend for livsopphold

De ulike vedtak og krav fra Landstariffkonferansen vil måtte kreve endringer av stiftelsen ELBUS. Dette må tas i forhandlingene med NELFO. NELFO har nå anledning til å endre sin etterutdanningspolitikk, som til nå har vært preget av festtaller, hvor de ser behovet for kompetanseheving i bransjen men de har ikke vist dette i praksis ute i bedriftene.

For bransjens og medlemmenes kompetanse er det helt avgjørende at det gjøres endringer med ELBUS. Fond og stipend til etterutdanning vil kunne være vendepunktet for å få ut etterutdanning til medlemmene. Det er selvfølgelig ikke det eneste. Kravet mot bedriftene må fortsette. Det må settes krav til bedriftene om kartlegging, midler til etterutdanning og kurser for medlemmene.

Dette arbeidet må startes nå og med det målet at kravene fra Landstariffkonferansen må innfris i oppgjøret i 2006.

Vi vil ha et ELBUS som legger forholdene til rette for forskning, tilrettelegging for tilbud om etterutdanning til medlemmene. Vi vil videre at ELBUS skal spille en aktiv rolle for å få til samarbeid ute i distriktene mellom EL & IT Forbundet og NELFO lokalt. Da med tilrettelegging av etterutdanningskurs for medlemmene på dagtid. Ingen må bli så ivrige etter å få etterutdanning at en tar i bruk kveldstid for å få etterutdanning. Bransjen må ha råd til å gjennomføre tiltak på dagtid for å få maksimalt ut av etterutdanningen.

ELBUS UT I DISTRIKTENE

Av: Terje Aaberg

Landstariffkonferansen i Svolvær viste med all tydelighet at engasjementet rundt ELBUS blant medlemmene og tillitssvalgte er stort – og det er bra!

ELBUS var resultatet av vårt krav om etterutdanning i 90-oppgjøret. Senteret som ble etablert i 92 skulle ha som hovedoppgave å høyne kompetansen hos bransjens fagarbeidere og øvrige ansatte, spre kunnskap om forskning og utvikling og bidra til organisasjonsutvikling i bransjen.

Så kan vi jo da i dag, 12-13 år etter, evaluere om dette faktisk har resultert i mange etterutdanningstimer for den enkelte montør.

Selv føler jeg at ELBUS har vært mest fokusert på, og faktisk vært ganske gode på, forskning og utvikling.

Jeg er derfor av den oppfatning av at det var helt nødvendig og riktig når styret vedtok en ny overordna handlingsplan i 2002. En av de viktigste endringene her var at ELBUS i større grad skal fokusere på arbeid ut i «felten».

Spesielt skal det fokuseres på å arbeide for å etablere samarbeid mellom eierorganisasjonene lokalt. I handlingsplanen er derfor bl.a. følgende hovedmål vedtatt:

Synliggjøre ELBUS som en sentral aktør for å veilede bransjens bedrifter i kompetanseutvikling og i utvikling av egen or-

ganisasjon i henhold til virksomhetens strategi. Rådgiving, veiledning og formidling av denne type tjenester skal bli et attraktivt tilbud til bransjens bedrifter, slik at ELBUS blir foretrukket som bransjens veileder. ELBUS skal tilrettelegge for økt kurs og opplæringsaktivitet, og på den måten bidra som koordinator mellom bruker og tilbydere.

Som et resultat av dette ble prosjektet « ELBUS UT» etablert. Her skal ELBUS' rolle være å identifisere behov gjennom møter med lokale ledd av eierorganisasjonene og å skreddersy aktiviteter som best fremmer lokale ønsker.

Prosjektet ble starta i desember 2002 og er godt i gang med

møter i distriktene for å kartlegge hva som er behovet ute.

For Trøndelag sin del så er vi nå i gang med å evaluere to gjennomførte pilotprosjekt; et svakstrømskurs og et baskurs.

Tilbakemelding fra kursdeltakerne er rimelig bra og vi som har vært involvert i prosjektet fra lokalorganisasjonene har oppsummert dette arbeidet som positivt, og er inne i en diskusjon om en videreføring av felles kurstiltak.

Det skal bli spennende å følge utviklingen av dette prosjektet rundt om i distriktene – og om ELBUS nye handlingsplan bidrar til at vi kan komme mer å jour med signalene fra Landstariffkonferansen i Svolvær.

Organisasjonsdebatten

Vi har fått to av forbundets organisasjonsutvalg til å skrive ang. debatten i Samleskinnen. Det er leder av utvalget og forbundets hovedkasserer Terje Olsson og Per Gunnar Salomonsen som er konserntillitsvalgt i Telenor og forbundsstyremedlem. Vi vil fra Rogaland Elektromontørforening i samarbeid med distriktet legge opp til at det blir en felles samling for alle tillitsvalgte i distriktet rett over nyttår. Vi vil på den samlingen gjennomgå debattheftet og landsmøtevedtakene ang. organisasjonsdebatten. Vedtaket fra landsmøte var:

- Gjennomgå EL & IT Forbundets organisasjonsstruktur ? lokalt, regionalt og sentralt.
- Gjennomgå rolle- og arbeidsfordelingen mellom forbundet sentralt, forbunds- og landsstyret, distriktene, fagforeninger, landsdekkende klubber, klubber og direktmedlemmer.
- På bakgrunn av punktene over fremme forslag som styrker medlemmenes og grunnorganisasjonenes påvirkningsmuligheter og innflytelse i forbundet.
- Vurdere opprettelse av organisasjonsledd for nye medlemsgrupper i forbundet (for eksempel ansatte i IT-bransjen) samt vurdere hvordan mindre gruppers identitet skal ivaretas.
- Gjennomgå den totale ressursbruken jf. organisasjonsleddene i punkt to.
- Utvalget skal holde seg orientert om utviklingen i LOs organisasjonsprosjekt.

Da er det kulepunkt 3 og 4 som er hovedbakgrunnen for å sette ned ett organisasjonsprosjekt og som vi må ha fokus på i debatten og når vi skal foreslå endringer. Det er viktig at alle medlemmer/klubber legger ned en god del arbeid i forbindelse med organisasjonsprosjektet slik at vi får et EL & IT forbund som beveger seg i rett retning.

Felles virkelighetsoppfatning – et viktig mål

Av: hovedkasserer Terje Olsson

Startskuddet har gått for organisasjonsdebatten i EL & IT Forbundet. Jeg håper debatten resulterer i mange gode og konkrete forslag til hvordan vi skal forbedre forbundet. Vi har mange utfordringer i tida som kommer, og må stå best mulig rustet til å takle de raske endringene i bedriftene, i de politiske rammebetingelsene og ikke minst den internasjonale utviklingen. Jeg håper også at forbundet etter denne debatten framstår som en enhetlig organisasjon med felles forståelse for viktige rammebetingelser og en felles identitet som binder oss sterkere sammen. Det er rett og slett viktig at alle ledd i organisasjonen jobber ut fra felles virkelighetsoppfatning og felles mål.

En prosjektgruppe har utarbeidet debattheftet og vil fortsette å følge debatten. I gruppa har det vært mange diskusjoner om de temaene som kommer fram i heftet. Jeg regner med at dette er representativt for den debatten som skal føres ute i distrikter, klubber og fagforeninger. For forbundets framtid er det svært viktig at alle synspunkter kommer fram. Det er gjennom diskusjon og meningsutveksling vi kan komme fram til de beste løsningene. Gruppa er svært opptatt av at debattheftet ikke skal virke begrensende

på debatten, men være et utgangspunkt for en debatt som føres ut over de temaene som berøres.

Da EL & IT Forbundet ble stiftet på det konstituerende landsmøtet i november 1998, var det klart for alle at vi måtte gjøre mange kompromissvedtak. Det var også klart at i løpet av en landsmøteperiode eller to måtte forbundet evaluere de vedtakene som ble fattet og se nærmere på organisasjonen. Landsmøtet i fjor bekreftet dette ved å vedta å sette i gang et omfattende organisasjonsprosjekt.

Både de ytre og de indre rammevilkårene forbundet må forholde seg til tilsier at vi bør gjøre en del endringer i måten vi jobber på. Verden utenfor oss er i raskere endring enn noen gang. For å ivareta medlemmenes interesser i forhold til de raske endringene arbeidsgiverne, politikerne og det internasjonale samfunnet er det viktig at vår organisasjon er tilpasset denne virkeligheten.

Mot felles mål

Fra EL & IT Forbundet ble en realitet i 1999 har økonomi vært et hovedtema for oss. Økonomi er også et svært viktig tema, uten penger har vi ingen mulighet

til å drive den organisasjonen vi ønsker. Dessverre har det vist seg å være svært tungt å komme på plussida i regnskapene. I første rekke skyldes dette at en del av forsikringsordningen vår finansieres direkte fra driftsbudsjettet. I årene siden det ekstraordinære landsmøtet i 2001 har forbunds- og landsstyret gjort store anstrengelser som å få økonomien i balanse. Det har lyktes langt på vei, men vi er fortsatt ikke helt i mål.

Alle ledd i forbundet må komme til en felles forståelse for den økonomiske situ-

Terje Olsson

Per Gunnar Salomonsen

asjonen. Ingen av oss ønsker å komme i en situasjon der vi ikke har annet valg enn å gå inn i et annet LO-forbund. Det er også en avgjørende betydning at vi jobber mot de samme målene i alle deler av organisasjonen. Vi må i fellesskap komme fram til hvordan vi best bruker de midlene vi har til rådighet og deretter jobber ut fra det. Hvis alle har som utgangspunkt at alle andre må spare, bare ikke vi, vil det være langt fram til det blir noen løsning på økonomien i dette forbundet.

Felles identitet

Etter sammenslåingen har noen og enhver sikkert merket at det er til dels store forskjeller på medlemsgruppene fra de to tidligere forbundene. Dette har gjort det ekstra vanskelig å skape en felles forståelse. Gjennom organisasjonsdebatten håper jeg en del av disse forskjellene kan ut-

jevnes. En del forskjeller vil det fortsatt være, men det er viktig at alle kjenner hverandres ståsted og situasjon.

Jeg mener en felles identitet blant alle medlemmene i forbundet har vært mangelfull i de årene vi har eksistert. Hvis vi gjennom denne debatten kan diskutere hva som er vår felles identitet og skape tilhørigheten ut fra det tror jeg alle medlemmene vil føle seg hjemme i forbundet vårt. Dette må være en av hovedmålsettingene framover. En gjenkjennelig identitet vil være viktig i rekrutteringen av nye medlemmer framover.

Framdriften

Organisasjonsdebatten er nå i full gang over det ganske land. I oktober gikk startskuddet, og flere av medlemmene i prosjektgruppa har vært ute for å innlede om debattheftet. Nå håper jeg at alle organisasjonsledd i forbundet blir med og

sender inn forslag til forbedringer.

Selv om en del av spørsmålsstillingene kan virke provoserende håper jeg det fremmer en konstruktiv debatt og ikke at folk går i skyttergravene.

1. desember 2003 skal distriktene sende inn statusrapport for aktivitet og eventuelle spørsmål til avklaring til prosjektgruppa. I januar 2004 legger prosjektgruppa fram første statusrapport i landsstyret. Distriktene vil i januar, februar og mars 2004 avholde distriktskonferanser om forbundets organisering.

1. april 2004 er den endelige svarfrist på debattheftet fra distriktene, og 1. september 2004 overleveres den endelige rapporten og eventuelle endringsforslag til forbundsstyret.

Jeg ønsker alle klubber og fagforeninger i Rogaland lykke til med debatten, og ser fram til å få mange gode forslag fra dere.

SAMMEN ER VI STERKE

Dette er arbeidstittelen på debatt opplegget forbundet nå kjører på sin egen organisasjon.

Grunnorganisasjonen inviteres til å debattere seg selv og alle andre i EL & IT Forbundet.

Av: Per Gunnar Salomonsen. Konsern tillitsvalgt i Telenor.

Hvorfor er forbundet til? Det er ikke for å tjene penger eller tjene noe politisk parti. Selv om en kan få inntrykk av det av og til. Forbundet er der for å være en felles kraft for våre medlemmer.

Vi utvikler EL & IT Forbundets organisasjon for å gi medlemmene økt innflytelse og makt over sin situasjon som arbeidstaker. Vi gjør det ikke for å ivareta posisjonen til tillitsvalgte og ansatte i forbundet. Heller ikke for å få mer penger ut av medlemmene.

Det er to momenter i mandatet jeg vil fokusere på.

Det er å fremme forslag som styrker medlemmenes og grunnorganisasjonens påvirkningsmuligheter og innflytelse i forbundet.

For meg betyr dette styrking av medlemmenes og klubbens innflytelse.

Det andre momentet er å vurdere opprettelse av organisasjonsledd for nye medlemsgrupper og tiltak som styrker mindre gruppers identitet.

Her ligger det en ambisjon for forbundet. En ambisjon om å gjøre forbundet til et sterkere forbund blant annet for IT bransjen. Vi er milevis fra den posisjonen i dag. Derimot har vi hatt debatter om vi skal satse på å verve slike grupper i det hele tatt. I 2 år har vi diskutert om vi skal utvikle en tariffpolitikk (overenskomst) for IT sektoren. Dette for å ha noe å tilby medlemmer og kommende medlemmer i den bransjen.

Vi skal bli sterkere i denne bransjen og det bør gjenspeiles i organisasjonsdebatten.

Hvorfor slik fokusering på IT i Samleskinnen, bladet for Rogalands elektrikere. Jo når en sterk gruppe tar ansvar for andre svakere grupper i utviklingen av forbundet da er vi i ferd med å bygge styrke gjennomgående i forbundet.

Til selve debattopplegget er det å si at det kan virke som om noen allerede har konkludert. Denne konklusjonen kan være:

- sentralisering av distriktene til 5 regioner (utsatte forbundskontor) styrt av forbundet sentralt
- nedlegging av de landsomfattende klubbene
- nedprioritering av kurs og politikk, utredningsarbeidet i forbundet.

Dette vil i hvert fall ikke gi økt innflytelse til medlemmene, tvert om vil det gi et enda mer suverent byråkrati i forbundet vårt. Utover dette vil nedlegging av de landsomfattende klubbene medføre at Oslo /Akershus distrikt vil bli styrket med over 7000 medlemmer. Og det vil være på bekostning av de andre distriktene og medlemmene i og utenfor de landsomfattende klubbene.

Dette må ikke skje. Da har vi skikkelig gått på trynet.

Jeg vil derfor oppfordre medlemmene i Rogaland Elektromontørforening til å ta organisasjonsdebatten med utgangspunkt i medlemmene og ikke sentral byråkratiet.

GOD DEBATT.

Samleskinnen har hatt en lang og alvorlig prat med Forbundsstyre medlem Terje Skog som har gitt oss hans synspunkter på en del av de utfordringene som er i forbundet og samfunnet.

1. Hva mener du er den største utfordringen som EL&IT forbundet står ovenfor i dag?

Dette er ikke lett å svare på, i alle fall ikke kort. Vi er et forbund som er svært uensartet. Det er store forskjeller mellom de forskjellige yrkesgruppene som organiseres i forbundet, like store forskjeller som i LO som helhet. Vi er verken et bransjeforbund eller fagforbund. Det betyr at de forskjellige gruppene i forbundet står overfor ulike problemstillinger. På den annen side er det svært mye som er felles. Faktisk er det vel sann at store og tunge samfunnssaker berører alle arbeidstakere i hovedsak på samme måte.

Vi står overfor en situasjon hvor sterke krefter, maktapparatet i samfunnet, angriper oss arbeidstakere fra alle kanter. De er i ferd med å demontere velferdssamfunnet. For meg hviler velferdssamfunnet på to bærende elementer. Det ene er de offentlige velferdsgodene, og det andre er trygge og gode arbeidsplasser. Det er kombinasjonen av dette som danner velferdssamfunnet. Gode arbeidsvilkår er ofte uteglemt og undervurdert i diskusjo-

Terje Skog

nen om velferdssamfunnet. Lønn og andre arbeidsforhold fikses av fagbevegelsen og ikke det offentlige. Nå angripes begge deler. Hovedmetoden er privatisering av offentlig virksomhet generelt, inkludert velferdsordningene samt svekking av fagbevegelsens og arbeidstakernes rettigheter.

Jeg ønsker å utdype litt om privatisering. Jeg syns det er svært viktig for oss som arbeider i privat sektor å ikke la oss avlede til å tro at privatiseringa kun angår de ansatte i offentlig sektor. Grunnen til privatiseringa er at kapitalen trenger større armslag. Rommet hvor kapitalistene har

profittmuligheter har blitt trangt. Konkurransen dem i mellom har blitt steintøff. Når krybba er tom, bites hesene. De har behov for å utvide rommet. Offentlig sektor, som har vært frakoblet varehandelen i samfunnet, er det nye rommet. Framtida skal bli kjøp og salg av tjenester. Du og jeg skal betale.

Forbundets utfordring er sammensatt og vanskelig. Spørsmålet burde derfor i langt større grad vært tema i forbundets organer. Men generelt vil jeg si at den består i at vi i langt større grad må kjempe for å forhindre det jeg velger å karakterisere som demontering av velferdssamfunnet samtidig som vi må klare å ivareta de nære interessene på arbeidsplassene.

2. Hvordan kan fagbevegelsen arbeide for å stå i mot presset fra høyresiden som ønsker å ødelegge flere av våre opparbeidete rettigheter?

I en lang periode etter krigen leverte det kapitalistiske samfunnet goder til folk. Den økte verdiskapingen i samfunnet ble fordelt til det offentlige, bedriftene og arbeidstakerne. I en slik situasjon var «behovet» for kamp

fra fagbevegelsens side ikke tvingende nødvendig. Man kunne leve med fredsplikten i Hovedavtalen. Folk var trygge på at de ville få det bedre år om annet, og at ungene gikk en trygg framtid i møte. Jeg tror vi må innse at denne situasjonen er forbi. Kapitalistene har et utall av kampmidler mot oss, og de benyttes. Oppsigelser, permitteringer, nedleggelser, bortsettning av arbeid, tariffhopping, privatisering, fri flyt av arbeidskraft over landegrensene osv. osv. eller bare trusler om å iverksette noe av dette, som ris bak speilet. Hva har vi å svare med? All kamp er pr. definisjon ulovlig, utenom ved tariffoppgjørene. Altså har vi ikke bare et samfunn med urettferdig fordeling av verdiskapinga, men også i fordelinga av våpnene som kan benyttes i kampen for å nå sine mål. Men vi kan ikke gi opp av den grunn. Jeg tror vi i større grad må benytte tariffoppgjørene til å slåss for de store sakene og lange linjene. Grunnorganisasjonene i fagbevegelsen må styrkes slik at de bedre blir i stand til å stå i mot presset på arbeidsplassene. Vi må rett og slett bli mer opprørske. Og ikke minst må fagbevegelsen bli mer politisk, ikke mindre. Men vi må bli mindre partipolitisk.

3. Hvilke saker engasjerer deg mest?

Der har jeg et problem. Jeg syns det er så enormt mye å

gripe fatt i. Jeg har problemer med å begrense meg. Men generelt er det den enorme urettferdigheten i verden jeg prøver å engasjere meg mot samt miljødelegelsene, som har sin viktigste årsak i jakten på størst mulig profitt. Særlig er denne situasjonen forstemmende når en ser det i sammenheng med hvilke muligheter som ligger foran oss til å lage et paradisi på jord. Tenk de produksjonsmidlene som eksisterer. Tenk hvilken veldig produktivitet som kunne være mulig hvis alle som i dag er beskjeftiget med bare tull begynte å gjøre samfunnsnyttig arbeid, og alle som ikke er i arbeid fikk lov til å arbeide. Men dette forutsetter to ting: de viktigste produksjonsmidlene må bli samfunnsseie (det er et stort ansvar å overlate til privatpersoner å eie og forvalte verdier som er større enn hele nasjoner), og samfunnet må bygge på et utstrakt demokrati.

4. Hva mener du er den største faren ved et EU-medlemskap og hva er positivt om Norge skulle bli medlem?

I den økonomiske politikken bygger EU på den markedsliberalistiske ideologien. Følgene av det kjenner vi, og jeg har forsøkt å si noe om det over. Det er ingen grunn til å be om mer medisiner av samme sort som har brakt oss inn i en situasjon vi overhodet ikke liker. Men for meg er

det spørsmålet om demokrati, eller rettere sagt, mangel på sådan som er det viktigste grunnen til å avvise EU-medlemskap, helt prinsipielt. Det er noen viktige milepæler i Norges historie. Parlamentarismen innføres i 1884, etterfulgt av allmenn stemmerett (for menn) i 1898 (for kvinner i 1913), oppløsningen av Unionen med Sverige i 1905, innføring av konseksjonslovene med hjemfallsrett i 1909. Alt dette var lange steg i en demokratisk utvikling. Samfunnet bør stadig og kontinuerlig utvikle de demokratiske sidene. Vi er nå i en situasjon hvor dette reverseres. Makta blir i stadig større omfang overlatt til lukkede styrerom. EU-medlemskap innebærer rett og slett en opphevelse av parlamentarismen og på nytt innføring av embetsmannssvelde. De viktigste lover skal vedtas i EU og ikke Norge. De som vedtar lovene er ikke et folkevalgt organ. Så enkelt og brutalt er dette. Dette går det ikke an å forsvare.

Det positive med et ev. medlemskap kommer ikke, slik jeg ser det, pga. EU som prosjekt, men mer som uberegnede konsekvenser. Fagbevegelsen må og kommer til å opprette kontakter og samarbeide mer over landegrensene enn før. Det er et nødvendig tiltak i kampen mot sosial dumping. Internasjonale forbindelser, aktiviteter og solidaritet er også nødvendig om denne verden skal endres.

Victor D. Norman reis hjem til Bergen og bli der

Leser innlegg fra Leder i Distrikt Rogaland; Rolf Bersås

Dagens regjering angriper norske arbeidstakere på alle fronter med støtte av FRP. Vi ser tydelige tegn på dette i statsbudsjettet for 2004. Der det legges opp til sterke endringer i våre arbeidsforhold som er en fortsettelse med å skap ett totredjedels samfunn etter god høyre politikk. De som husker endringene som ble gjort i vår med at overtidbestemmelsene ble endret. De langtidsledige ble frarøvet dagpenger på opptil 20 000 kroner og sendt på sosialet etter to års ledighet.

Hvis de endringene som er foreslått i statsbudsjetter for 2004 blir stående, vil dette få katastrofale følger for arbeidstakerne i Norge. Disse nye angrep på ledighetstrygden, økte egenandeler for helseutgifter og mindre muligheter for rehabilitering og attføring. Den svekkelsen av sykelønnsordningen som er foreslått rammer de som har det vanskelig fra før. Dette er kynisk høyre politikk på sitt beste.

Regjeringen har også besluttet å kjøre frem saken om midlertidig ansettelse på tross av at partene i arbeidslivet utredet en ny lovgivning for arbeidslivet. Arbeidstakerorganisasjonene valgte å trekke seg fra dette utvalget

Rolf Bersås

da regjeringen nok en gang flagget at de ville trekke ut enkeltsaker og kjøre sitt løp på tross av utvalget sitt arbeid.

Når en i tillegg ser hvor fort Victor Norman sitt departement kan fremme en Odelstingsproposisjon med å endre både arbeidsmiljøloven og folketrygdloven så raskt, så har nok departementet jobbet parallelt med partene i arbeidslivet med en ting for øyet, å svekke dagens lovgivning. Dette er ett så stort svik mot norske arbeidstakere og arbeidstakerorganisasjoner at

ingen kan ha tillit til verken Victor Norman eller hans departement. Det er 192 000 midlertidig ansatt i Norge i dag og vi trenger ikke flere.

Victor Norman må ganske enkelt reise hjem til Bergen å bli der for godt.

Er det slik at både regjeringen og FRP ønsker at arbeidstakerne i Norge skal stå utenfor porten på bedriftene med lua i handa og vente på jobb. Da er vi over 60 år tilbake i tid og tilbake til de harde trettiåra. Og slik ønsker vi ikke å ha det.

Nå er det nok! Denne stadig brutaliseringen av arbeidslivet må vi få slutt på en gang for alle. Norske arbeidstakere må ta ett endelig oppgjør med den politikken som blir ført. Vi må mobilisere på tvers av arbeidstakerorganisasjonene og ta ett endelig oppgjør med denne samfunnsutviklingen.

Er det nødvendig så må vi også bryte reglene i arbeidslivet, slik som regjeringen til Bondevik er flinke til. Er det nødvendig så må kanskje dette ikke bli en politisk streik, men en streik som varer til regjeringens forslag blir trukket.

Uansett hva som skjer tror jeg det blir ett hett lønnsoppgjør i 2004.

Engasjerende halvårsmøte for Distrikt Rogaland

Av: Geir Ove Bernhoff

Den 20. november i år var et høydepunkt for Distrikt Rogaland, da distriktets første fane ble avduket med brask og bram. Avdukingen ble avholdt i forkant av distriktets årsmøte hvor visesangeren Svein Tang Wa underholdt et begeistret representantskap med humor, visesang og saltomortale.

Etter at møte var åpnet kunne Ebba Wergeland fortelle representantene om «Den store hjernevasken».

Faner har for fagbevegelsen alltid vært et svært viktig symbol. Det er med fanen vi viser hvem vi er. Den er ikonet som vi alle samlar vår styrke bak under streik og politiske markeringer, ja i det hele tatt når vi vil gi beskjed om at det finnes vi oss ikke i. Men fanen brukes ikke bare i kamp, den også et selvsagt symbol under store begivenheter slik som 1. mai og

Landsmøte.

Distrikt Rogaland har alltid vært et aktivt distrikt og har stilt opp og markert sin motstand der det har foregått urettferdighet og overtramp. Frem til i dag har distriktet til tider brukt fanen til Rogaland Elektromontørforening, så det var på høy tid at distriktet fikk sin egen.

Det er heller ingen fare for at den nye fanen skal støve ned og bli arbeidsledig med tanke på de hyppige angrepene vi i dag opplever fra våre arbeidsgivere og høyresiden.

I tiden fra styret gjorde vedtaket om å produsere en ny fane i desember 2002 frem til avdukingen den 20. november 2003 har

det vært en omfattende prosess frem til det ferdige resultatet. Faktisk ble siste hånd lagt på verket dagen før avdukingen.

Vi hentet mye inspirasjon til fanens form i fra gamle faner produsert i begynnelsen av 1900 tallet. Når det gjaldt selve motivet ønsket vi oss et motiv som kunne være symboliserende for alle yrkesgruppene organisert i EL & IT Forbundet. Videre skulle det symbolisere styrke samtidig som det var betegnende for vår moderne tid og teknologi.

Ut i fra disse forutsetningene skapte kunstmaleren Geir Ove Tollefsen, eller «Tolli» som han kaller seg, en svært flott og dekorativ fane. Det var Tolli som skapte motivet, formen på fanen, border og rammer samt spirene på fanen. Med andre ord har vi alt å takke ham for det flotte produktet som distriktet nå har i sin eie.

Den store hjernevasken

Etter avduking av distriktets fane fikk vi besøk av Ebba Wergeland, som er utdannet lege og spesialist på yrkesmedisin. Ebba fortalte representantskapet om «Den store hjernevaske» som i dag foregår i regi av den politiske og kapitalistiske elite. Den gir oss bl.a. inntrykk av at vi i Norge i dag har et sykefraværs problem, noe som er en regissert offentlig løgn. Deresom vi leser i historiebøkene kommer det fram at det i 1971 var det samme sykefraværet som i 2001. Hvor blir det da av det eksplosive sykefraværet som regjeringen påstår vi i dag sliter med? Hun ga også oss tillitsvalget et spark i leg-

gen da hun påpekte at vi med å skrive under på avtalene om «Inkluderende Arbeidsliv» gikk med på ideen om at dagens sykefravær er et voksende problem. Høyt sykefravær har direkte sammenheng med lav arbeidsløshet, fordi vi med lav arbeidsløshet sysselsetter flere eldre, kvinner og generelt svakere arbeidstakere enn det som sysselsettes under perioder med høy arbeidsløshet. Avtalen om inkluderende arbeidsliv er ikke annet enn en «smartness» fra de som nok en gang ønsker å ta livet av sykelønnsordningen.

Sveknings av arbeidervernet

«Tanken om at arbeidsvern skal dras over til noe som bare er lønnsomt er livsfarlig, advarte Ebba representantskapet om under sitt innlegg om den nye Arbeidslivsloven. Denne loven er nå under utarbeidelse i arbeidslivslovutvalget og skal erstatte den gamle Arbeidsmiljøloven. Dette utvalget går klart i retning av å svekke dagens lovverk til fordel for arbeidsgiverne.

Det opprinnelige navnet på Arbeidsmiljøloven var «Arbeidervern loven», noe som den også var skapt for, å verne om arbeidstakerne. Da denne loven kom protesterte Høyre også den gang med argumenter om at loven grep inn i individets frihet! Det er da betenkelig når samme argumentasjon kommer frem i dagens debatt rundt den nye arbeidslivsloven. De tanker som Victor Norman kommer frem med i dag er ikke annet enn et gufs fra fortiden.

EL & IT Forbundets organisasjonsprosjekt

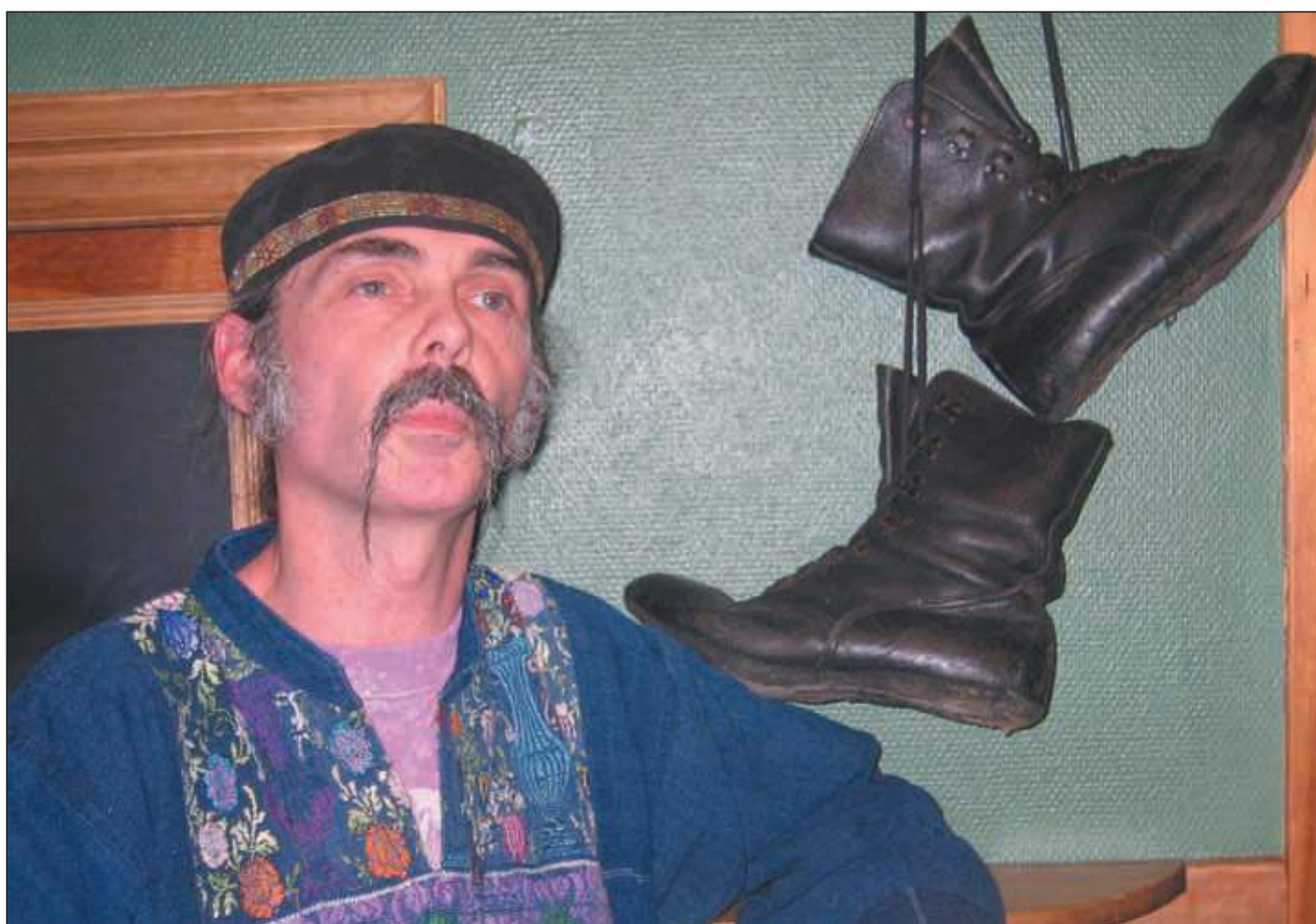
Som det går frem av artiklene av forbundets kasserer Terje Olsson og forbundestyremedlem Per Gunnar Salomonsen ble forbundets organisasjonsprosjekt diskutert på halvårsmøte ut i fra innledninger fra de nevnte personer. Under diskusjonen fremkom det mye kritikk til prosjektet da spørsmålene som sendes ut til medlemmene er for førende. Den opprinnelige intensjonen til organisasjonsprosjektet med å styrke medlemmenes og grunnorganisasjonenes påvirkningsmuligheter og innflytelse i forbundet, er lite berørt i spørsmålshefte.

Ut over dette måtte Terje Olsson, som representant for forbundets ledelse, ta i mot mye kritikk pga. den trege eller manglende behandlingen av de tvister som klubbene sender inn.

Oppsummert kan vi si at møte var svært underholdene og informativt for de fremmøtte representantene.

Distrikt Rogaland har fått egen fane

Geir Ove Tollefsen har laget fanen.

Hva skal vi med dårligere arbeidervern?

Av: Ebba Wergeland

I 2000 kunngjorde LO-ledelsen at Arbeidsmiljøloven av 1977 trengte revisjon. «Det er... grunn til å spørre om loven gir tilstrekkelig vern og svarer på dagens utfordringer», sto det i debatttheftet til medlemmene. Men på LO-kongressen 2001 advarte mange mot lovrevisjon nå. De kjente Colbiørnsen utvalgets forslag til premisser for ny lov (Nytt millennium – nytt arbeidsliv, NOU 34:1999). Den liknet til forveksling Fremskrittpartiets programpunkter om nedbygging av arbeidervernet. En lovrevisjon kunne like gjerne bli en rasering av lovverket, som en lov for mer menneskevennlig arbeidsliv.

Om noen uker kommer Arbeidslivslovutvalgets (heretter ALL) forslag til revisjon av dagens lov. Allerede nå er det klart at skeptikerne på LO-kongressen fikk rett. Tidligere revisjoner av den hundre år gamle loven har styrket arbeidstakernes rettigheter i takt med velstandsutviklingen. Flertallet i ALL vil snu denne utviklingen. De har fulgt Colbiørnsen utvalget og gått til angrep på selve fundamentet i arbeidervernloven: jobbtryggheten og arbeidstidsbestemmelsene.

Jobbtrygghet

Jobbtryggheten er den viktigste forutsetningen for for-

Ebba Wergeland

svarlige arbeidsvilkår og dermed et godt arbeidsmiljø. Ingen arbeidervernlov kan beskytte den som bare har arbeidsløshet som alternativ til jobben. Spør løsarbeiderne i hotell- og restaurant eller dagligvarehandelen, de som bare har jobb når telefonen ringer. Verdien av en arbeidervernlov kan måles etter den jobbtryggheten den gir, hvordan den fungerer i perioder med arbeidsløshet, og for lett utbyttbar arbeidskraft, slik de fleste av oss er.

Vi trenger bedre stillingsvern ved sykdom, det tar ofte mer enn dagens 6-12 måneder for å bli fullt arbeidsfør igjen etter sykdom og skade. Vi trenger bedre stillingsvern ved nedbemanning, og strengere grenser for

bruk av midlertidige ansettelser og leid arbeidskraft. Utvalgets flertall går stikk motsatt vei: de åpner for mer midlertidige ansettelser og dårligere vern ved nedbemanning og tvist om oppsigelse.

Det blir påstått at dårligere oppsigelsesvern hjelper funksjonshemmete inn i arbeidslivet. På 1970-tallet brukte Hydro en egenerklæring ved ansettelser der det blant annet sto:

«Hvis jeg på grunn av forfattet sykdom eller lignende skulle bli syk eller uskikket for det arbeid som jeg etter ansettelsesvilkårene er forpliktet til, er jeg oppmerksom på at jeg må slutte mitt arbeid hvis bedriften skulle forlange det. Det samme gjelder hvis det viser seg at jeg ikke tåler skiftarbeid eller andre forhold som har forbindelse med arten av arbeidet ved fabrikkene.»

Den som ble syk av forholdene på jobben hadde på forhånd god tatt oppsigelse. Hvis svekket oppsigelsesvern ga rom for flere funksjonshemmete skulle vel dette gi et skikkelig inkluderende arbeidsliv? Problemet er at teorien ikke stemmer. De friskeste går foran i køen, med eller uten oppsigelsesvern. Retten til arbeid kan ikke vinnes ved å gi avkall på retten til vern.

Arbeidstid

For hundre år siden representerte normalarbeidsdagen framskrittet, med lovfestet lengde og innenfor lovfestet tid på dagen. Debatten om normalarbeidsdagen og grensene for den var en debatt om hvem som skulle eie arbeiderens liv, skriver Seip i boka «Sosialhjelpstaten blir til» om norsk sosialpolitisk historie 1740-1920 (Gyltendal 1994). Virkelig frihet til eget liv sto mot det arbeideren så på som en frihet på papiret, nemlig friheten til å inngå individuelle arbeidsavtaler.

ALLs flertall tenker som partiet Høire i 1885 og Fremskrittspartiet i dag. Mindre lovregulering presenteres som økt valgfrihet og demokrati for arbeidstakerne. Færre bremses på bruk av overtid, natt og søndagsarbeid kan kanskje oppleves som en «rettighet» for unge med boliglån. For de fleste andre betyr det ikke rettigheter, men risiko. Press på å være enda mer tilstede, økte vansker med å klare ansvar utenfor jobben, økte krav til utholdenhet og god helse, økt risiko for å tape mot Rambo i kampen om jobbene, økt utstøting. Et mer brutalt arbeidsliv.

Like forførende falsk er ordbruken når utvalget forslår å gi arbeidstakeren «rett til fleksibel arbeidstid». De er vel opptatt av «den moderne arbeideren» akkurat som Colbjørnsen utvalget – han som er så etterspurt i arbeidsmarkedet at han (det er oftest en høyt utdannet, høytlønnet hann) kan få den arbeidstidsordningen han

vil. Han som formelig skriker etter mer fleksibilitet og raskere omstilling, og raser over formyndersamfunnets vernelover. Han som må beskyttes mot seg selv.

La ham lære av erfaring. Tenk heller litt på de øvrige 90 % av arbeidstakerne. På dem som prøver å flette arbeidstid og arbeidsvilkår sammen med barnepass og omsorgsansvar og behovet for en inntekt å leve av – uten å ta sin død av det. På dem som tøyser arbeidsdagen for å strekke til overfor elever, pasienter, omsorgstrengende eller trygdeklienter, eller jobber «grå overtid» for å avlaste eldre kolleger eller holde frister og berge jobben. Det ikke seg selv de må beskyttes mot, det er arbeidsgiver. Akkurat som da loven ble til. Den viktigste forskjellen er at mange arbeidsgivere nå selv er under press – fra grådige investorer i privat sektor, og gjerrige kommunalsinistre i offentlig sektor.

To verdener – motsatte klasseinteresser

Når konkurransen mellom produsentene skjerpes, og eernes jakt på maksimal avkastning blir mer og mer avsidig, trengs det sterkere arbeidervern, sterkere tillitsvalgte, sterkere tilsynsmyndigheter og sterkere og mer konsekvente reaksjoner på lovbrudd. Ellers vil konkurransen gå på bekostning av arbeidstakernes helse og velferd, og sikkerheten i samfunnet.

Kravet om ubegrenset fleksibilitet springer ut av behovet for å kunne nedbe-

manne maksimalt. En tilstrekkelig bemannet bedrift har fleksibilitet til å takle topper og bunner i etterspørselen, og til å dekke opp for sykefravær og forskjellige yteevne blant de ansatte. En mangfoldig arbeidsstokk kan takle mer varierte oppgaver ved å utfylle hverandre. Anoreksiske, sylslanke bedrifter er ikke fleksible. Så må de skaffe seg fleksibilitet ved å tøye de ansatte. Så langt strikken går, og litt til. Det vil alltid være en konkurrent der ute som klarer seg med enda lavere arbeidskraftkostnader, enda færre folk.

Hvis det er mulig å vinne konkurransefordeler ved å slurve med arbeidsmiljøstandard eller sikkerhet, vil noen raskt gripe sjansen. Alle som vil overleve i bransjen må følge etter. Entreprenøren som vil bevare arbeidsplasser må godta litt større risiko på byggeplassen enn godt er. Transportselskapet som vil vinne anbudsrunder, må satse på ansatte som er villige til å jobbe maksimalt med overtid og ubekvem tid, selv om det svekker trafikksikkerheten og ødelegger familie livet. For kommuner som vil berge sykehjemmet betyr kommunalministerens instruks om å få «mer ut av hver krone» i praksis at de må få mer ut av hver kone. Omsorgen kan ikke automatiseres. Ikke spør hvorfor så mange kvinner havner på uføretrygd. Spør heller hvorfor ikke flere gjør det.

De eneste som har umiddelbar egeninteresse av å hindre at dette går på helsa løs, er selvsagt de som ram-

mes. Det er derfor samfunnsgagnlig fornuft bak den sterke rollen fagbevegelsen tradisjonelt har hatt i utformingen av arbeidervernlovene.

Men i ALL veier ikke fagbevegelsens ønsker særlig tungt. For utvalgets flertall har arbeidervern bare vært ett av mange hensyn, og langt fra det viktigste. I deres verden krever økt konkurranse svekket arbeidervern, svekket jobbtrygghet, mer bruk av overtid, natt og søndagsarbeid, svakere tillitssvalgte. Det er logikk i dette hvis markedsandeler og avkastning går foran alt. Da gjelder det ganske enkelt å ha lavere arbeidskraftskostnader enn konkurrenten.

Arbeidervernlovene kom fordi det norske samfunnet skjønte mer enn dette utvalgsflertallet, nemlig at konkurranseevne kan kjøpes for dyrt. Når markedsandelene vinnes på bekostning av arbeidstakernes liv og helse og sikkerheten i samfunnet, må samfunnet sette foten ned. Norge anno 1885 veide «hensynet til verdiskapningen» mot de sosiale og helsemessige problemene som fulgte i kjølvannet av et løst arbeidsliv. Når verdiskapning ikke kan foregå uten samtidig verdirasering, går vinningen opp i spinnningen. Når omstilling betyr omstilling til dårligere forhold, er ikke omstillingsevne noe å rope hurra for. Da er arbeidstakerens omstillingsvilje bare et annet ord for maktesløshet. Da er det fagbevegelsens oppgave å være omstillingsuvillig bremsekloss.

Avtale eller lov?

Colbiørnsen utvalget, Fremskrittspartiet og Victor Norman tror at individuelle avtaler mellom arbeidstaker og arbeidsgiver om for eksempel arbeidstid, gir større frihet. Slik det var i «gode gamle dager», før Norge fikk fagorganisering og arbeidervernlov. For fagbevegelsen er det vanligvis opplagt at slike avtaleformer betyr dårligere vern. Derfor vakte det oppsikt da en LO-representant i Colbiørnsen utvalget anbefalte individuelt avtalte tidskontoordninger. For hva er det, annet enn fullstendig individualisering av arbeidstidsavtaler?

Enkelte i LO har også hevdet at tariffavtaler om arbeidervern er bedre enn lovfestede rettigheter. Det er en farlig vei å gi seg inn på – selv om flertallet i ALL applauderer og kaller tariffavtaler for mer demokratiske enn lover. Ingen i LO eller YS kan være tjent med et arbeidsmarked der uorganiserte kan underby organiserte i kampen om jobbene, fordi de ikke har samme rett til vern. Tvert om, gode tariffavtaler bør i neste omgang bli lov.

De som mener tariffavtaler er bedre enn lov, bruker Victor Normans rasering av overtidsbestemmelsene våren 2003 som et skrekkeeksempel. Men reglene for overtidsbruk ville ikke vært bedre beskyttet mot endring om de bare var tariffestet. LO har med styrke forsvart sykelønnsordningen i Folkestrygdloven. I motsetning til mange andre europeiske land har vi holdt skansene så

langt. Vi var mange som savnet et like sterkt og effektivt forsvar for overtidsbestemmelsene. Det skal mye til før stortinget går til full konfrontasjon med LO og YS om sosialpolitikk og arbeidslivslover. Det er dumt å undervurdere egen styrke. Men skal fagbevegelsens styrke bli tatt alvorlig, forutsetter det litt kraftigere tale enn pressemeldinger. Det krever, som for sykelønna, troverdige trusler om å lage «et hælvetes bråk».

Forkast forslaget

Bakteppet for det nye lovforslaget er selvsagt nedbyggingen av arbeidervern og velferdsordninger i EU. Den kortsiktige logikken hos flertallet i ALL er at den norske arbeidervern standarden må reduseres tilsvarende.

Uansett om YS og LO klarer å få på plass noen positive enkeltinnslag i tolvte time, blir nettoeffekten av forslaget fra ALL forverring. Ganske enkelt fordi det var hensikten. Bak vakre ord om harmonisering, forenkling, fleksibilitet, valgfrihet og omstillingsevne, handler det bare om svekket vern, i skiftende forkledninger.

Skjerpet konkurranse krever bedre arbeidervernlover. Hvis fagbevegelsen godtar billigsalg på arbeidervern, vil spiralen bare gå en vei: nedover. I neste omgang presses fagbevegelsen i konkurrentlandene til enda dårligere vilkår. Og sånn fortsetter det.

Forslaget fra ALL kan ikke en gang brukes som diskusjonsgrunnlag. Vi kan ikke bygge en ny lov på et forslag om å skru klokka tilbake.

BYGNINGSBRANNER

Fra nyhetene og media blir vi stadig fortalt hvor ofte det oppstår brann pga. elektriske feil og mangler ved enten selve installasjonen eller i det elektriske apparatet.

Av: Kai Christoffersen

Hvert år utgir Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) en statistisk oversikt over brannskade utviklingen i Norge. Alt for ofte er det blitt koblet en sammenheng mellom dårlig utført arbeid hos elektrikerne og det høye antall branner vi har i Norge. At det er for mange feil på elektriske anlegg er en utfordring vi skal ta på alvor, men det er svært få tilfeller at vi kan si med

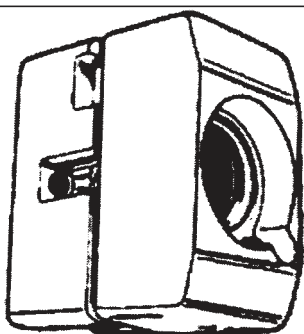
sikkerhet at dette er grunnen til en brann har oppstått.

Hvorfor er det da slik at det er elektrikerne som får skylden? Dette skal vi forsøke å belyse med å se nærmere på hvordan vi bruker elektrisiteten og kontrollmyndighetens oppgave.

36 prosent av bygningsbrannene i 2002 hadde tilknytting til elektrisitet, enten forårsaket av feil på elektriske installasjoner, utstyr,

apparater eller av feil bruk av dette.

22 prosent av brannene er oppgitt med elektrisk årsak og med serielysbue som hyppigst utløsende faktor. Feil bruk av elektrisk utstyr forårsaket 14 prosent av brannene. Nesten halvparten hadde tilknytting til bruk av komfyr eller kokeplate og en av fire skyldtes tildekking av apparat eller utstyr.

Utskiftning av skrusikringer til automatsikringer vil redusere mulighetene for lysbuer som er den hyppigste årsaken til branner i elektriske anlegg.

Dødsbranner

64 personer omkom i 54 dødsbranner i 2002. dette er 1 færre enn i 2001. Av de omkomne var 4 barn, 15 kvinner og 45 menn. 51 av de 64 (81%) omkom i boligbrann.

Bar ild er vanligvis den gruppe med brannårsaker som forårsaker flest dødsbranner og da røyking spesielt. Fra 2001 til 2002 er det registrert en nedgang fra 48% til 18% innenfor denne gruppen. Ingen i 2002 omkom i branner forårsaket av røyking.

17% av dødsbrannene hadde

elektrisk årsak, 15 prosent oppsto som følge av feil bruk av elektrisk utstyr, 15 prosent av brannene var påsatt, mens for 30 prosent av brannene er brannårsaken fremdeles ukjent etter endt etterforskning.

Tre farer som går igjen i alle rapporter og studier som er gjort er: lysbuer, tørrkoking og tildekking. Dette gjør at utskifting av skrusikringer vil være stort bidrag for å få ned branner som oppstår pga elektriske feil.

Andre forhold som taes

med i sammenligninger som gjøres med branner i andre er land er den store bruken vi har i Norge av strøm. I store deler av året må boligen varmes opp og det er i hovedsak strøm som brukes, samt at i Norge er boligarealet større enn i de fleste andre land, slik at det brukes mer strøm. Norge er et velstandssamfunn og det ser man på alle de elektriske hjelpe midlene man har, som i seg selv kan forårsake strøm gjennomgang, feil og overbelastning på sikringer og lignende.

Et annet forhold som er kommet lite frem er de mange reparasjoner og mindre installasjoner som er utført av eieren selv. Norge er blant de land i Europa som bruker mest penger på eget hjem og store deler av folks overskudd går til utbedringer, forandringer og tilbygg til sitt hus. I den forbindelse er det svært mange som gjør en del endringer i det eksisterende elektriske anlegget og legger til en del nye stikkontakter og annet.

Med liberalisering på sikkerheten for elektriske anlegg og mangelfulle kontroll rutiner vil feil i anleggene ikke kunne bli avdekket for uhell oppstår. I dag kan man kjøpe elektrisk materiell på Biltema og andre steder som ikke holder den standarden vi ønsker å bruke. At enkelte av våre medlemmer også viser naboer og venner hvordan utstyret skal installeres er heller ikke bra. Her må en holdningsendring til, slik at ikke vi blir tatt for alle de feil og mangler man

TI PÅ TOPP LISTE, Boligbranner 1998 – 2002

Elektriske årsaker	
1. Vaskemaskiner, oppvaskemaskiner	157
2. Radio, TV; musikk instrumenter	141
3. Ledninger og kabler	120
4. Stikkontaktmateriell	95
5. Tørketromler og tørkeskap	86
6. Kjøle og fryseapparat	75
Koblingsbokser	61
7. Varmeputer/tepper og lignende	38
8. Sikringsmateriell	35
9. Komfyrer, kokeplater og lignende	32
Annet utstyr/apparater	315

Feil bruk av elektrisk utstyr	
1. Komfyrer, kokeplater og lignende	801
2. Glødelampe med utstyr	71
3. Panel, gjennomstrømnings ovner	63
4. Annet belysningsutstyr	40
5. Tørketromler og tørkeskap	35
6. Stråle og reflektor ovner	34
7. Varmeputer/tepper og lignende	13
8. Ledninger og kabler	11
9. Brødrister og varmeplater	9
10. Vaskemaskiner, oppvaskemaskiner	8
Annet utstyr/apparater	83

Oljearbeiderne minst syke

Oljearbeiderne har det lavest sykefravær av alle yrkesgruppene, viser tall fra SSB Statistisk Sentralbyrå). Ansatte i olje- og gassutvinning har et sykefravær på 2,1 prosent. Ansatte i helse- og sosialtjenester er mest syke, med 9 prosent fravær.

Det totale sykefraværet var på 7,8 prosent i 2. kvartal i år. Fraværet økte med 0,5 prosentpoeng siste år, 0,6 prosentpoeng for kvinner og 0,3 prosentpoeng for menn. Samlet for 1. halvår 2003 lå sykefraværet 0,2 prosentpoeng høyere enn i 1. halvår 2002. Det er ikke gjort beregninger for utslag som IA Inkluderende arbeidsliv) avtalen har gitt, men erfaringene så langt har vist at IA avtalen har liten betydning for redusert sykefravær.

Her er oversikten over sykefraværet i de forskjellige bransjer:

- Olje- og gassutvinning: 2,1 %

- Kraft- og vannforsyning: 3,3 %
- Finansiell tjenester og forsikring: 4,6 %
- Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift: 5,2 %
- Varehandel og hotell- og restaurantvirksomhet: 6,7 %
- Transport og kommunikasjon: 7,8 %
- Bygg- og anleggsvirksomhet: 8,3 %
- Helse- og sosialtjenester: 9 %

Dette viser at godt tilrettelagt arbeid med god rotasjonsordning som gir de ansatte muligheten til god restitusjon, gir resultater med bla. Lavt sykefravær. Forsøk på land med 12 – 16 rotasjon har gitt lignende resultater og lavt sykefravær er meget god butikk for bedriftene, likevel er det stor motstand hos arbeidsgiverne for å innføre forbedrete rotasjonsordninger.

Oljedirektoratet har gitt ConocoPhillips samtykke til bruk av boreinnretningen Deepsea Trym som flotell på Eldfisk. Hektisk boreaktivitet på feltet gjør at operatøren trenger flere sengeplasser

Innretningen skal dekke selskapets behov for utvidet sengekapasitet på grunn av boring av fem brønner på Eldfisk mens det samtidig foregår omfattende modifikasjoner og oppgraderinger på feltet.

Deepsea Trym vil bli plassert med broforbindelse til Eldfisk 2/7E

Avtale på flotelltjenester

Odfjell Drilling har inngått en intensjonsavtale med ConocoPhillips Skandinavia AS for flotelltjenester med den halvt nedsenkbare flyteriggen Deepsea Trym i Ekofisk-området i forbindelse med boreaktiviteter på Eldfisk A-plattformen.

Kontrakten vil starte cirka 1. november 2003, og har en fast varighet på seks måneder, med opsjon for to forlengelser på tre måneder. Kontraktens verdi for den faste perioden er cirka 87 millioner norske kroner.

Deep Sea Trym vil bli ankret opp ved siden av 2/7 E med broforbindelse i begynnelsen av oktober som boligrigg for å tilrettelegge for boring av nye brønner på Eldfisk-feltene.

Riggen vil kun bli benyttet som boligrigg og ikke i for boring.

Totalt kan det bli boret fire brønner på 2/7 A og én brønn på 2/7 B i perioden fram til oktober 2004.

Ekofisk-området ligger i den sørlige delen av Nordsjøen og består av feltene Ekofisk, Eldfisk, Embla og Tor som alle blir drevet av Phillips Petroleum. Området omfatter også de nedstengte feltene Cod, Embla, Vest-Ekofisk og Albuskjell.

På grunn av trykkfall har det gjennom årene foregått en innsynkning av havbunnen. Phillips begynte allerede i 1985 arbeidet for å sikre plattformene mot effektene av innsynkningen. Samtlige stål-

plattformer på Ekofisk-senteret ble jekket opp seks meter i 1987, og i 1989 ble det installert en beskyttelsesvegg rundt Ekofisk-tanken. Innsynkningen av havbunnen har de senere årene avtatt.

Utbyggingen av området har skjedd i flere faser. Ekofisk-feltet med sentrale behandlingsanlegg ble bygget ut tidlig på 1970-tallet. Oljen ble de første årene bøyelastet på feltet. Fra 1975 er oljen fraktet gjennom Norpipe rørledningen til Teeside i Storbritannia. Gassen er fra 1977 ilandført gjennom Norpipe rørledningen til Emden i Tyskland.

Statoil tar i bruk nytt helikopter på sokkelen

Statoil er et av de første oljeselskapene i verden som tar i bruk Sikorsky helikopteret S-92. To nye helikoptre av denne typen skal frakte oljearbeidere til og fra jobb på en sikrere og mer komfortabel måte.

Selskapet har forlenget kontrakten med Norsk Helikopter med fem nye år for transport fra Bergen lufthavn, Flesland. De nye helikoptrene tas i bruk fra 1. januar 2005. Kontrakten har en verdi på 630 millioner kroner.

millioner kroner.

Introduksjonen av den nye helikoptertypen er et ledd i Statoils satsing på økt sikkerhet, og er i tråd med myndighetenes utredning Helikoptersikkerhet på norsk kontinentalsokkel.

S-92 er bygget på teknologi som blant annet er utprøvd i den militære helikoptertypen Black Hawk. Sikorsky fabrikken har bygget fem prototyper av S-92, som har vært prøvd ut i et omfattende testprogram over flere år.

Komforten om bord er blitt merkbart forbedret, både når det gjelder støynivå og romslighet. I tillegg vil det lette arbeidsforholdene blant stuerne, og er dermed også en god investering i bedre arbeidsmiljø. De to Sikorsky helikoptrene kan frakte 20.000 passasjerer hver i året. Dette vil dekke mesteparten av Statoils behov for transport fra Flesland til installasjonene på norsk sokkel.

Det amerikansk-produserte helikopteret introduseres med en kapasitet på 19 passasjerer. Dagens kapasitet med Super Puma helikopteret er 18 passasjerer under optimale forhold.

UENIGHET OM MEDBESTEMMELSE I EUROPEISKE SELSKAP

Heller ikke denne gangen lyktes det for EUs arbeidsministre å bli enige om hvilke medbestemmelserregler som skal gjelde dersom det dannes et såkalt europeisk selskap. Det var i første rekke Tyskland som blokkerte for en løsning, fordi de frykter at deres modell for medbestemmelse kan stemmes vekk av et flertall av de ansatte ved en sammenslutning av f.eks. et stor britisk selskap uten medbestemmelse og et lite tysk selskap.

I 28 år har en diskutert spørsmål om å lage en felles selskapslovgivning for et såkalt europeiske selskap. Hensikten var å gjøre det lettere for selskaper som opererer i flere land ved at de kan forholde seg til en type aksjelovgivning og ikke som i dag, en forskjellig i hvert land. Men blant de vanskeligste problemene å finne en løsning på i denne sammenheng, har vært hvordan sikre de ansatte en felles medbestemmelse i det nye selskap når medbestemmelsesordningene er så forskjellig fra ingen regler i England og til svært omfattende regler slik som i de skandinaviske land samt Tyskland. Mens en tidligere har operert med muligheten for å velge mellom ulike modeller for medbestemmelse, er det nå enighet om at de ansatte og ledelsen skal kunne forhandle seg fram til en løsning. Dersom slik enighet ikke er mulig, er det enighet om at da skal en velge den mest avanserte modellen blant de selskap som går sammen. Hva som er best kan bli en definisjonssak, men det alvorligste ankepunktet har vært at et kvalifisert flertall av de ansattes representanter kan velge bort medbestemmelsesordninger. Det var det siste at Tyskland ikke ville akseptere, hvert fall ikke før et viktig valg til forbundsdagen i september. Saken går nå videre til det østerrikske formannskapet som tar over 1. juli og så for en se om de kan bli enige i oktober når saken kommer opp neste gang. EU-kommisjonen var skuffet over at en ikke fant en løsning, noe også den britiske regjeringen var, selv om den har vært lunken til saken hele tiden.

AkerKværner har hatt jubileumsfest for ansatte med 25 år i bedriften

Det er ganske mange med lang ansiennitet i bedriften og for svært mange av de ansatte gjelder også dette medlemskap i fagforeningen. Det er ikke uvanlig at antall år i bedriften er likt med antall år en har vært organisert, da en meldte seg inn i fagforeningen i løpet av de første dagene i arbeidslivet.

Jubileumsfesten foregikk på Klubben Hotell i Tønsberg den 25.11.03

På bildet ser vi fra venstre: Klubbleder Leif Egil Thorsen, Tore Roås som hadde 25 års LO medlemskap den 25.11.03, Sven G Sandstrøm har 25 års medlemskap i EL&IT forbundet den 01.05.04, og Jan Bjørnsen som hadde 25 års medlemskap i EL&IT forbundet den 11.11.03.

Kurs for tillitsvalgte

Det vil i løpet av mars 2004 bli avholdt et kurs for tillitsvalgte. Kurset er en del av den landsomfattende handlingsplanen som tillitsvalgte fra hele landet vedtok i Drammen juni 2003. Kurset vil bli avholdt med både lokale og sentrale forelesere. Kurset har som hovedformål å gjøre de klubbtiltillitsvalgte i stand til å løse problemer gjennom det å selv kunne ta seg fram i tariffen og aktuelt lovverk. Kursformen vil bli med korte innledninger og mye gruppearbeid og med erfaringsbaserte problemstillinger. Kurset lages så fleksibelt at det tar opp i seg dagsaktuelle tema (ny arbeidslivslov, pensjonsreformen etc). Det vil bli sendt ut invitasjon rett over nyttår til alle klubber/tillitsvalgte.

Gratis ved?

Rundt parkeringsplassen vår på Lagårdsveien har det vokst opp noen trær (ask) som vi skulle hatt bort. Så hvis du kunne tenke deg å fjerne disse mot at du får trærne, kan du ta kontakt med Rogaland Elektromontørforening for nærmere avtale.

UTFORDRINGEN!

Samleskinnen har i lengre tid forsøkt å få våre medlemmer til å skrive litt om hva de gjør i sin fritid av hobbyer og andre sysler. Vi har utfordret Edvin J Habbestad som er både tillitsvalgt i fagforening og i pistolklubben i Stavanger til å skrive litt om seg selv.

Eg er blitt 38 år og er fortsatt ugift. Bur i Kvernevik i Stavanger, men er opprinnelig fra Bømlo. Er styremedlem i EL&IT klubben i Akerkværner Elektro. 3. vara i styret og medlem av Studieutvalget i Rogaland El Montørforening. Styremedlem og leder av Studieutvalget i EL&IT Distrikt Rogaland.

Dei siste 10 åra har eg stort sett vært på oppdrag ute på plattformene. Meiner sjøl at ordningen med jobb og fritid passer veldig godt, skjønt tillitsvalgtverv tar ein del av fritida. En må planlegge litt, så en ikke reiser bort når det er møter på gang. Eg meiner at har en først sagt seg villig til verv, så må ein stille opp.

Ellers blir det alltid tid til ein tur til Bømlo. Besøke foreldre og venner, og få tatt seg ein tur ut i båt og fiske i skjærgarden. Prøver og å ta noen turer til familiehytta i Ål i Hallingdal. Turer i fjellet gir ro og fred sommer som vinter.

Av fritids sysler i Stavanger, er Pistolskyting den store hobbyen. Er medlem i NOP-Vatne PK. Blei valgt til Formann i klubben for 2 år siden, så det er ein del ekstra å tenke på der også, men det er bare gøy. Prøver å være med i de fleste stevner som blir arrangert i Stavanger regionen. Eg er nok litt hemmet pga Nordsjøjobbing til å få trent så mye og kontinuerlig til å få toppresultater, men kampen mot seg selv er like hard. En vil alltid prøve å oppnå bedre resultater, og leiter heile tida etter

måter for å få det til på. Det er ein hobby som ein kan drive på med selv etter at en har passert 66, uten at ein trenger å føle seg som veteran når ein blir 33.

Eg vil oppfordre alle som kan tenke seg å begynne med pistol-

skyting til å ta turen ned til Vatneleiren for å prøve. Vi har klubbvåpen til utlån gratis. De fleste skyttere er hobbyskyttere med variabelt nivå, så ein trenger ikke å være redd for å ikke være god nok.

Gå inn på hjemmesiden:
<http://nop-vatne.fdns.net/> for mer informasjon.

Edvin J Habbestad med Unique pistol og Smith and Wesson 357" Magnum

Årsmøter:

AkerKværner klubben: Folkets hus i Stavanger fredag den 13. februar kl 17.00

Endelig innkalling blir sendt ut i midten av januar.

**Fabricom skal ha årsmøte 27. februar 04 i lokalene til Rogaland Elektromontørforening,
Lagårdsveien 124, Stavanger**

ABB OS klubben: Scandic hotell Bergen City fredag den 20. februar kl 18.00

Adresse; Hakongaten 2

Medlemmene bør kjenne sin besøkestid og stille opp på årsmøtene.

Halvårsmøte i Rogaland Elektromontørforening

Av: Kai Christoffersen

Representantskapet ble holdt på Folkets hus i Stavanger den 25. november 2003 og ble åpnet av Øivind Wallentinsen som ønsket alle velkommen og tok for seg noen av de utfordringene som fagbevegelsen står ovenfor. Han nevnte spesielt endringer i arbeidsmiljøloven, permitteringsreglene og de generelle angrep som stadig kommer fra den regjeringen vi har i dag.

Under konstitueringen fikk representantskapet to dirigenter fra AkerKværner med Kai Christoffersen og Rita Pedersen. Som referenter ble Selmer Liknes fra ABB OS og organisasjonssekretær Egil W Kristensen valgt.

Dagens første punkt på sakslisten ble holdt av Øivind som innledet om Tariffoppgjøret 2004, med Landstariffkonferansen i Svolvær og ELBUS som de viktigste underpunktene.

Dette punktet skapte god diskusjon som varierte i form og innhold, fra støtte til Arbeiderpartiets forlik med regjeringen i budsjettet til motstand mot forliket og ønske om Viktor Normans avgang.

Under dette punktet hadde fagforeningen også invitert Terje Vadla fra SR bank til å holde en orientering om pensjon. Dette ble godt mottatt og Terje Vadla ble stadig avbrutt av de mange spørsmål fra salen.

Representantskapets andre store tema var sosial dumping og innledere til dette punktet var Trond Løvestakken som er forbundssekretær i EL&IT forbundet. Heikki Holmås var den andre innlederen som kom fra Sosialistisk Venstreparti.

Trond Løvestakken gjorde det helt klart at det var ikke de utenlandske arbeidstakerne man var

ute etter, men de uverdige forholdene og utnyttelsen av arbeidstakerne. Ved konkurranse på samme vilkår ser man ikke i forbundet eller i LO noen problemer med åpningen av nye EU land. Han viste til flere eksempler på brudd på gjeldende bestemmelser vedr. arbeids – innvandring og mente vi i mange tilfeller hadde lover og regler som ikke ble fulgt. Det ser ikke ut som om det er ønske fra myndighetene til å bruke de lovene vi allerede har i dag til å rydde opp i de rådene forholdene på arbeidsmarkedet.

Heikki Holmås viste med tydelighet at han var godt orientert om disse problemstillingene og at SV hadde kommet langt i utarbeidelse av forslag til å hindre oversvømmelse på det norske arbeidsmarkedet av krefter som ønsker å utnytte lønns og arbeidsforholdene for å tjene penger.

Heikki Holmås

Dirigentene Rita Pedersen og Kai Christoffersen

Gerd Liv Valla i Rogaland

Av: Morten Ravn Hagen

Morten Ravn Hagen har skrevet artikkelen om LOs Fylkeskonferanse og Gerd Liv Vallas besøk på Jæren.

Gerd Liv Valla

LO leder Gerd Liv Valla var i Rogaland på LO Rogaland sin høstkonferanse som var avholdt i Stavanger Forum.

Leder i distriktet og leder i Stavanger LO Rolf Bersås var delegat mens EL&IT stilte med fire gjester Øivind Wallentinsen, Alf Egil Solvang, Jan Refnes og meg selv; Morten Ravn Hagen.

Vi var alle spente på hvordan resten av LO familien lokalt og sentralt med lederen i spissen ville reagere på forslaget til statsbudsjett som Bondevik 2 regjeringen la frem.

Det var en spent LO leder som viste hva hun syntes om det første utkastet og var nok

ute for å lodde stemningen ute blant «grasrota». Det var ikke til å stikke under en stol at en samlet konferanse var mot dette men det spriket litt hvordan det skulle reageres. LO Stavanger sin leder Rolf Bersås ble valgt som leder for redaksjonskomiteen og fikk omgjort forslaget til politisk uttalelse, fra en politisk streik til general streik i 4 timer og Rogaland som utgangspunkt. Dette var nok det sterkeste vi kunne få salen med på og det var meget bra utgangspunkt.

Gerd Liv tok signalene og ga uttrykk for at hun var klar hvis vi hadde medlemmene i ryggen og var glad for den støtten hun fikk med hjem.

Resten av konferansen gikk bra og det var nok Gerd Liv sitt innlegg som var det folk hadde sett mest frem til.

Torsdag 201103 var Gerd Liv Valla nok en gang i Rogaland denne gang var det Jæren som var besøks arena. Hun var først på Kvernaland Nærbø (som er besluttet nedlagt selv med positiv drift) og neste stopp var anlegget på Vigrestad som lager Fjordland. Deretter arrangerte LO Jæren åpent møte på Jæren Hotell hvor Rolf Bersås, Jan Refnes og meg selv reiste ut og deltok.

Det var en LO leder som likte det hun hadde sett og som var meget skuffet av at et stort konsern som Kverneland kunne legge ned en så god bedrift.

Så gikk Gerd Liv inn på forliket med Statsbudsjettet mellom Bondevik 2 regjeringen og AP. Det ble her vist til at det var gjort forbedringer som var betydelige og en tilfredshet for at det med midlertidig ansettelse var sendt tilbake til arbeidslivslovutvalget. Det ble deretter gitt ordet fritt til en fullstappet sal og det ble stilt mange spørsmål til lederen. De tok hun seg god tid til å besvare og her ble det nok en gang understreket at forliket hadde store forbedringer men ikke ideelt og at det med midlertidig ansettelse nok ville komme tilbake, men hun var klar på at LO sitt standpunkt sto klart uansett hvem som satt med regeringsmakt. Hun var også klar på at LO var for utvalgsarbeid for da fikk vi en helhetlig behandling i stedet for at det kom ting snikende inn (ref overtidsreglene i fjor).

Det var en klar og god LO leder som virkelig trivdes ute blant medlemmene og ga meg en meget positiv følelse for hvordan LO vil takle de videre utfordringene.

Endring av forsikringstrekk/kon- tingent

Fra 1. januar 2004 blir det endring av satsene på enkelte forsikringer. De nye satsene skal trekkes fra og med januarlønningen. Det er sendt ut en utfyllende informasjon til tillitsvalgte og bedriftene.

ENDRING I FORSIKRINGSTREKK (per mnd)

Nåværende trekk	Nytt trekk	Nåværende trekk	Nytt trekk	Nåværende trekk	Nytt trekk
16,00	17,00	214,00	237,00	336,00	363,00
82,00	85,00	270,00	295,00	365,00	393,00
111,00	115,00	280,00	305,00		
167,00	173,00	309,00	335,00		

Giftig debatt om kjemikalielov

Svensk miljøkommissær er under knallhardt press av industri og EU-stormakter.

Artikkel av: NTB

EUs svenske miljøkommissær Margot Wallström er under knallhardt press av industri og EU-stormakter etter å ha foreslått reguleringer som skal beskytte folk flest mot giftige produkter.

I et nytt lovforslag vil Wallström gi industrien ansvaret for å bevise at produktene den fremstiller ikke skader folks helse. Industrien pålegges å registrere nesten alle stoffer den bruker i et sentralt register. Deretter skal det kontrolleres om stoffene er helseskadelige. Farlige stoffer som eksempelvis er dokumentert kreftfremkallende vil forbys. Mange stoffer vil kreve spesiell tillatelse for å kunne brukes. Farlige stoffer skal erstattes med mindre farlige, hvis de finnes.

Forslaget behandles av EU-kommisjonen onsdag, og omtales som en av årets viktigste EU-reguleringer i Brussel. Lovgivningen vil også gjelde i EØS-landet Norge hvis den vedtas.

Æh, det blir bare krancling, når vi skal jobbe akkord!

En typisk kommentar fra en montør eller lærling som ikke jobber akkord, eller som tilhører et firma uten tradisjon for akkordarbeide

For meg er det ikke tvil om at det er riktig å jobbe akkord, både montørene og firma tjener stort på det.

Kem e eg, og hvilken erfaring har eg som kan underbygge denne påstanden?

Odd-Helge Reppe; Leder for Bodø elektrikerforening siden 1987, medlem i Lok's forhandlingsutvalg siden 1998, samt mange verv innen distriktet og egen klubb.

Jo, eg har jobbet en del akkord og tjent gode penger på jobbene. Den siste store akkorden som eg var akkordtaker for var et kjøpesenter; «Glassbygget» i Bodø. Det er en del av Storgata, som er overbygd i en lengde av 400 meter, med tilstøtende torg. Her er det mer en 50 butikker som i dag holder til på et areal på ca. 15 000 m².

På denne jobben var det 3 firma involvert og mer en 20 montører på det meste.

Og, jada det ble da penger av denne jobben også 37 kr. timen i baksjudd i 1992.

Ok, det e lenge siden det, men mange jobber er gjort siden da og penger blir det også.

I dag e eg tillitsvalgt i firma Elektro i Bodø. Vi e 250 ansatte i firma, derav 70 elektromontører og lærlinger som holder til i Bodø.

Odd-Helge Reppe

I 2002 produserte vi 105 000 timer derav 29 600 timer i akkord eller ca. 30 %.

Montørlønn

inkl overtid og tillegg

kr. 159,61

Montørakkordlønn

kr. 199,39

Har vi som klubb gjort noe for å legge tilrette for dette?

Avtale vedr. Produktivitetssystemer

pk.4 jobber som oppnår time-lønn som virker urimelig behandles i møte mellom klubb og bedrift.

Avtale vedr. Administrativt arbeid

og som er å betrakte som administrativt arbeide for arbeid montør blir pålagt av bedrift / saksbehandler,, betales minst lønn i henhold til Lok § 3a + 20%.

Innarbeiding og rotasjonsavtale

Ved sykdom i arbeidsperioden utbetales sykelønn tilsvarende rotasjonsplanen.

Kompensasjon for forsinket reise i henhold til avtalt/ oppgitt reisetidspunkt som følger av uforutsette hendelser, kan avtales i det enkelte tilfelle. Må medføre tap av arbeidstid eller fritid til den enkelte. (samme døgn)

På akkordsedlene

For ikke produktiv tid i akkorden og for ekstra arbeide betales det for tiden.

Montører kr. 115.00

+ multiplikator. kr. 155.67

Lærlinger kr. 70.00

+ multiplikator kr. 94.15

Så min konklusjon blir som sagt: det lønner seg å jobbe akkord.

Hilsen Odd-Helge Reppe

En god historie forlenger livet!

En bonde passet den digre saueflokken sin, mens den gikk spredt utover på beitet. Da dukker det plutselig opp en tøff ny BMW 5-serie på veien nedenfor. En fyr i Broni-dress og Gucci-sko, med Ray Ban solbriller og et YSL-slips stikker hodet ut av bilvinduet og roper til bonden:

«Hvis jeg kan si nøyaktig antall sauer du har gående på beitet her, får jeg ta med meg en av sauene dine da?»

Bonden ser på fyren – for en jypling! Og han ser på den godt spredte saueflokken og svarer: Ja, det er greit for meg! Fyren kjører BMW'n inntil kanten, åpner en Dell notebook på panseret, kopler siste skrik i Nokia mobil til og surfer til ei NASA-side på Internett og kaller opp et GPS-satelitt-navigasjonssystem, henter den eksakte posisjonen deres i terrenget og mater den inn til en annen NASA-satelitt som skanner beiteområdet med ultrahøyoppløsningskamera. Så åpner han det digitale bildet i Adobe Photoshop og eksporterer det til et nettsted: Image Processing Facility i Hamburg. I løpet av sekunder får han en e-post i retur på en Palm Pilot - der det står «picture prosessed and data stored».

Så logger han inn på en MS-SQL database via ODBC og kopler opp et Excel regneark med flere hundre avanserte formler. Etterpå laster han alle dataene ned gjennom e-posten til en Xircom og på et øyeblikk får han respons. Til sist skriver han ut en fire fargers, 150-siders rapport på sin hitech-miniatyr HP Colour Laser-Jet og kaster et blikk på den siste sida:

«Du har nøyaktig 1586 dyr», sier han.

«Det stemmer det, så det er greit at du tar med deg en sau», sier bonden.

Så ser han på mens typen velger ett av dyra, og bykser og kaver med å få det ned i bagasjerommet på BMW'n.

Så sier han: «Du, hvis jeg kan si nøyaktig hva du jobber med – gir du meg tilbake den sauene da?»

Den unge fyren tygger litt på det, men sier: - «Ok, ja hvorfor ikke?»

«Du er konsulent», sier bonden.

«Jøss, det stemmer – hvordan kunne du gjette det?»

«Det er ikke gjetting! Du kom her uten at noen hadde tilkalt deg, så skulle du ha betalt for et svar jeg kunne fra før, til og med på et spørsmål jeg aldri har stilt! Dessuten har du null og niks peiling på noe som helst i denne bransjen! Så da er du kanskje så snill og lukke opp bagasjelokket og gi meg igjen bikkja mi?»

Erindringer fra en landstariffkonferanse

Mange bedriftsledere ser nok på de til-litsvalgte som pirater som er ute etter å borde skuta og røve til seg mest mulig av deres utbytte. Da passet det bra at det var selveste kaptein Sabeltann som la Hurtigruta til kai i Svolvær.

Som førstereisgutt på en landstariffkonferanse var det mye å forholde seg til. Her skulle to nye års lønnsoppgjør planlegges med mange og bra forslag til diskusjon. Med bare 4 dager å gå gjennom dette på, måtte tempoet være høyt og en skulle holde tunga beint i munnen for å få med seg alt. Heldigvis hadde vi Øivind med oss, og han beordret møter både før og etter hver dagsøkt. Først for å forberede dagen, så for å oppsummere.

Blant sakene som var oppe til debatt var gratisspassasjer problematikken og AFP (Avtalefestet Pensjon, og ikke Andre Folks Penger). To dager var satt av til dette. Debatten gikk livlig, og i noenlunde ordnede former. Da var det verre når alle forslagene skulle opp til behandling. For å gjøre det hele mest mulig effektivt, ble de som var "like" og omhandlet samme paragraf i LOK behandlet under ett. Dette gikk greit til det ble forandringer på dirigentbordet. Da måtte Øivind nok en gang trå til for å lose oss i havn. Det var ikke få ganger han var oppe og korrigererte kursen.

Distrikt Nordland hadde fått oppdraget med å arrangere LTK 2003. Det gjorde de med bravur! Første del av konferansen ble avholdt om bord på Hurtigruta. Neste dag var vi på sightseeing i Lofoten, og fikk oppleve Henningsvær der vi hadde en halv dags konferanse. For å «toppa heile driden» som det heter, ble Kamerataften en liten tur tilbake i tiden. På Vikingmuseet på Borg ble vi tatt med på omvisning og fikk oppleve et herremåltid i Gildesalen. Menyen bestod av fiske-sodd, lammelår og villsvin med suppe av skogsbær til dessert.

Avslutningsvis vil jeg bare få nevne at dårlig vær i Nord-Norge må være en oppskrytt greie. Vi hadde fint vær hele turen, og tok med oss mange gode minner hjem igjen. Takk for en fantastisk opplevelse!

Mvh Sigve Bø, YIT

Henningsvær

Rogalandsbenken

Fra salen i Svolvær

Samarbeidsavtale Sparebank 1 SR-Bank og Rogaland Elektromontørforening.

Det er inngått samarbeidsavtale mellom Sparebank 1 SR-Bank i Rogaland og Rogaland Elektromontørforening om å invitere medlemmer i foreningen på frivillig basis for å få en gjennomgang av forsikringene i medlemskapet og økonomisk rådgivning.

Dette med bakgrunn i at begge parter ønsker å øke kunnskapen til det enkelte medlem på LO-Favør produktene både innenfor bank- og forsikringsproduktene.

ABB OS er solgt til engelsk investeringsselskap

ABB har nå solgt olje og gass divisjonen sin til engelske Candover PLC. På ABBs interne sider bekreftes det at intensjonsavtalen mellom de to selskapene nå er signert.

Kjøpssummen er satt til mellom 925 og 975 millioner amerikanske dollar. Etter dagens kurs er dette en sum på mellom 6,5 og 6,85 milliarder norske kroner. Candover PLC er kjent for oppkjøp og så videresalg med fortjeneste. Overtakelsen vil sannsynligvis ikke finne sted før neste år.

ABB bekjentgjorde for et år siden at olje og gass ikke lenger var et satsingsområde og at de derfor ønsket å selge olje og gass aktivitetene. Den foreløpige avtalen omfatter kjøp av ABB Vetco Gray, ABB Offshore Systems inklusive den internasjonale virksomheten innen vedlikehold og modifikasjon samt ABBs olje- og gass aktiviteter i Brasil.

Investeringselskapet Candover, som leder investorgruppen som kjøper olje- og gassvirksomheten i ABB, spesialiserer seg på kjøp og salg av virksomheter over hele verden. Siden 1980 har Candover kjøpt og solgt selskaper for til sammen 170 milliarder kroner.

Utelukker ikke nedskjæringer

Det er en utbredt oppfatning i oljemiljøet at det er for stor kapasitet i deler av den oljerettede leverandørindustrien, særlig på verftssiden. ABB Offshore Systems driver et av de største offshore verftene i Norge, med til sammen 1400 ansatte.

HVIS DU IKKE ER I ARBEID PGA. AT DU ER:

I MILITÆRET: Da har du rett på fritt medlemskap. Du er altså fritatt for kontingent, både forsikrings- og fagforeningskontingent i den tiden du er i militæret. Gi beskjed, gjerne skriftlig, men også muntlig er i orden, til oss på telefon 51 84 04 50.

PERMITTERT/ARBEIDSLEDIG: Du har rett på fritt medlemskap i 8 uker, men du må sende inn dokumentasjon fra trygdekontoret som viser at du mottar arbeidsledighets-trygd. Hvis du ikke sender inn dokumentasjon mens du går arbeidsledig vil du bli registrert som om du ikke betaler kontingent. Så snart dokumentasjon foreligger vil dette bli videresendt til forbundet og er bevis på at du har rett på fritt medlemskap i 8 uker og at medlemskapet inkl. forsikringene er i orden. Når 8 uker er gått vil du få krav på forsikring fra forbundet sentralt.

STATLIG AVGIFT	▼	KOMMUNE FISK	▼	SMYGE GUDS- FORNEK- TER	▼	VEIEN	▼	PLANTE	PLANTE- SEKRET	PARTY	▼	GRUNN- STOFF FUGLENE	▼
						TIL LOMMEUR							
▶						↓	TULL			BITENDE MEDLEM AV ORDEN			
▶					24. DESEMBER LAND								
REKRE- ASJON		KUTYMER									SKRIFT- GRAD		UTSTRÅ- LINGEN
MOBIL- TELEFON- SYSTEM		BESKYTT- ELSE METODER					†		KJENT VAREHUS TANKENE				
▶			TALL SKRED				RINGE					URAN VOKAL	
SPASERER TILSETTE VITAMINER				KOLONNE HÅND- SKRIFT			hah 2003	HJELPER SENIOR					
▶												BIL- MERKE	
NORSK FORFATTER M. NAVN							VIKELIGE LEKK						
▶			MÅNED		HUSDYR			PLASS			PREPO- SISJON ØYER		
KLOVN		PYNTET TRE SVARORD								DEPARTE- MENT			FLØYER
▶					TONE NYNORSK PRON.			MÅNE	MOBEL NABOER				
FERDES BINDEORD						↘				↓	VASKET	PLAGE	
▶		UVÆR				GRØNN- SAKER MERKE							
NABOER		KV. NAVN					MESTER- SKAP	ROM	SKITT				
▶		LANDS- MERKE			ANKER- PLASS				SØKE				
LIKE			MÅLE- INSTRU- MENT										

KRYSSORD:

Rett svar sendes:
Rogaland Elektromontørforening,
Lagårdsveien 124,
4011 STAVANGER. Svarfrist: ?
1. premie er 10 flakslodd.

*Store vinnermuligheter i kryssordet da det bare er noen få
som har sendt inn besvarelse, og vi håper enda flere vil være
med denne gangen.*

*Samleskinnen gratulerer
Atle Baardsen med premien.*

God Jul og Godt Nyttår
ønskes dere alle fra sty-
ret og ansatte i Rogaland